

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
Приймальна комісія

ПРОГРАМА

додакового вступного випробування (співбесіди)
для вступників за спеціальністю 242 «Туризм»
(на основі здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»,
здобутого за неспорідненим напрямом)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Загальні відомості. Програма складено відповідно до освітньо-професійної програми (ОПП) підготовки бакалавра спеціальності 242 «Туризм».

Приєм абітурієнтів, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень (ОКР) «бакалавр», для здобуття ОКР «магістр» за спеціальністю 242 «Туризм» проводиться за результатами фахових вступних випробувань. Вони відбуваються у формі письмового екзамену (тестування).

Співбесіда проводиться з *метою* перевірки відповідності знань, умінь, навиків вступників на основі здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» несуміжних спеціальностей вимогам програми для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю 242 «Туризм».

Вимоги до рівня підготовки вступників. Абітурієнт, що проходить співбесіду, повинен уміти:

- 1) теоретично розкрити поставлене питання, продемонструвавши комплексні знання з продемонструвавши комплексні знання з соціально-економічної географії країн світу, країнознавчої характеристики туристичних регіонів світу, туристичного потенціалу Закарпатської області;
- 2) співвідносити теоретичні знання із проблематикою їх практичної реалізації в сучасних умовах;

- 3) аналізувати чинне законодавство, яким урегульовано обговорювані питання;
- 4) орієнтуватися в основних питаннях організації надання екскурсійних послуг;
- 5) орієнтуватися в основних проблемах та перспективних напрямках розвитку рекреаційного господарства України.

Характеристика змісту програми. Дана програма розкриває структуру та зміст фахового вступного випробування: визначає перелік дисциплін, з яких проводитиметься вступне випробування, теми навчального матеріалу, орієнтовний перелік питань; критерії оцінювання вступного випробування. У програмі подано список рекомендованої літератури для підготовки абітурієнтів до складання додаткового фахового випробування.

Перелік фахових навчальних дисциплін, з яких проводиться вступне випробування

Фахові вступні випробування включають питання з основних туризмознавчих дисциплін відповідно до начального плану підготовки фахівців за ОКР «бакалавр»:

1. «Сучасні різновиди туризму»
2. «Соціально-економічна географія країн світу та туристичні регіони»
3. «Географія туризму України»
4. «Історія розвитку туризму в світі»
5. «Організація ресторанного господарства»
6. «Організація готельного господарства»

Теми навчального матеріалу та орієнтований перелік питань

«СУЧАСНІ РІЗНОВИДИ ТУРИЗМУ»

Тема 1. Сучасні різновиди туризму» як навчальна дисципліна

Об'єкт, предмет вивчення, завдання, функції, взаємозв'язок з іншими дисциплінами. Основні проблеми вивчення дисципліни. Рекомендована література до курсу.

Тема 2. Туризм як соціокультурний феномен

Соціокультурні явища і феномени: сутнісні ознаки. Основні характеристики соціальних феноменів. Соціокультурні характеристики туризму: термінологічний дискурс. Класифікаційний дискурс. Структура туризму. Турист: визначення та соціально-демографічні характеристики.

Тема 3. Інституціональні характеристики туризму

Туризм як соціальний інститут: видові ознаки. Соціальний інститут туризму. Функції соціального інституту. Туризм як господарчий і культурний соціальний інститут. Інститут культури. Економічні соціальні інститути. Туристичні товари і послуги. Туризм як культурний феномен. Туристська субкультура.

Тема 4. Проблема класифікацій, виокремлення форм, видів та типів туризму

Форми туризму. Типи туризму. Види туризму. Класифікація туризму. Підходи та критерії класифікації туризму у світовій практиці та в Україні.

Тема 5. Класифікація туризму за спрямованістю туристичних потоків.

Внутрішній туризм. Виїзний туризм (зарубіжний туризм). В'їзний туризм (іноземний туризм). Міжнародний туризм. Туризм у межах країни. Національний туризм.

Тема 6. Класифікація туризму за охопленням території

Місцевий туризм. Далекий туризм. Транзитний (транскордонний) туризм. Прикордонний туризм. Внутрішньоконтинентальний туризм. Міжконтинентальний туризм. Навколосвітній туризм. Міжрегіональний, регіональний, внутрішньорегіональний туризм.

Тема 7. Класифікація туризму за терміном поїздки

Короткостроковий туризм. Туризм вихідного дня. Тривалий туризм: різновиди. Нічний туризм.

Тема 8. Класифікація туризму за сезонністю та інтенсивністю турпотоків

Постійний туризм. Сезонний туризм: односезонний, двосезонний. Чотири сезони туристичної активності. Міжсезонний туризм. Лінійний та зимовий туризм.

Тема 9. Класифікація туризму за принципом оплати та організацією продаж

Елітний туризм. Комерційний туризм. Соціальний туризм. Ін센сив-туризм. Рекламні тури.

Тема 10. Класифікація туризму за ступенем організованості

Організований туризм. Плановий туризм. Позаплановий туризм: гарячі путівки. Неорганізований туризм. Самодіяльний туризм. Незалежний (аматорський) туризм. Сталий туризм.

Тема 11. Класифікація туризму за соціально-демографічними ознаками

Дитячий туризм. Шкільний (педагогічний) туризм: різновиди. Молодіжний (студентський) туризм. Туризм для середнього віку. Туризм для людей похилого віку. Сімейний туризм. Туризм для різних вікових груп. Туризм для жінок. Туризм для чоловіків. Туризм для самотніх людей. Туризм для осіб з обмеженими можливостями. Корпоративний туризм. Туризм для осіб нетрадиційної сексуальної орієнтації.

Тема 12. Класифікація туризму за формою організації подорожі та обслуговування

Стационарний туризм. Рухомий туризм. Таймшер туризм. Хобі-туризм. Туризм самообслуговування. Туризм готельного типу. Туризм неготельного типу.

Тема 13. Класифікація туризму за засобами пересування

Поділ транспортних засобів в туризмі. Пішохідний туризм. Повітряний туризм. Водний туризм. Підводний туризм. В'ючний туризм і маршрути. Лижний туризм. Велосипедний туризм. Автомобілотуризм. Залізничний туризм. Космічний туризм. Маршрутний туризм.

Тема 14. Класифікація туризму за метою подорожі

Туризм автостопом. Агротуризм. Акулячий туризм. Алкотуризм. Апітуризм. Археологічний, астрономічний, бідняцький, благодійний, болотний, весільний, винний, військовий, гастрономічний, геотуризм. Глибокий, грибний, діловий, екзотичний, екологічний, економний, екстремальний, етнічний, ігровий, індустріальний, історичний, кавовий, карнавальний, китовий туризм. Туризм катастроф, кіно-туризм, конференц-туризм, культурний, лісовий, літературний, мисливський, лікувально-оздоровчий, мобільний, медіа -, мовний, музичний, музейний, освітній, небезпечний, орхідейний, острівний, парфумерний, пляжний, політичний, пригодницький, психологічний (комфортний), рекреаційний, релігійний, рибальський, романтичний, садово-парковий, спелеологічний, спортивний, стоматологічний, тематичний (подієвий), термальний, солодкий (кондитерський), фермерський, фото-туризм, фруктовий, чайний, шоколадний, шопінг-туризм, ягідний, ядерний туризм.

Тема 15. Активний туризм

Повітряні види спортивного туризму. Парашутний спорт. Класичний парашутизм. Фристайл – наймолодший вид парашутизму. BASE jumping – найнебезпечніший вид туризму з екстремальних. Дельтапланеризм. Політ на повітряній кулі.

Гірські види спортивного туризму. Альпінізм. Головні проблеми розвитку альпінізму та гірськолижного туризму в Україні. Сноубординг.

Наземні види спортивного туризму. Маунтинбайкінг. Спелеологія. Розвиток спелео-туризму на Закарпатті. Спелестологія. Штучні підземні споруди. Х-гонки.

Водні види спортивного туризму. Дайвінг. Дайв-клуби. Вейкбординг. Водні лижі. Віндсерфінг. Серфінг. Каякінг. Слаломний каякінг. Сплав. Рафтинг.

Тема 16. Екзотичні види туризму у світі

Віскі-туризм, демонологічний, джайло-туризм, коньячний, креативний, могильний, модний, туризм залежностей, пивний, пустельний, сексуальний, сигарний, суїцидальний, тедді-беар туризм. Темний (чорний), толкін-туризм, туризм для домашніх тварин, НЛО-туризм.

Орієнтовний перелік питань

1. Турист: визначення та соціально-демографічні характеристики.
2. Туризм як соціальний інститут.
3. Туристичні товари і послуги.
4. Туризм як культурний феномен.
5. Туристська субкультура.
6. Туристична діяльність. Структура та функції.
7. Форми туризму.
8. Типи туризму.
9. Види туризму.
10. Класифікація різновидів туризму.
11. Підходи та проблеми класифікації в туризмі.
12. Класифікація туризму за спрямованістю туристичних потоків.
13. Внутрішній туризм.
14. Виїзний туризм (зарубіжний туризм).
15. В'їзний туризм (іноземний туризм).

16. Особливості міжнародного туризму.
17. Особливості національного туризму.
18. Класифікація туризму за охопленням території.
19. Місцевий туризм: основні ознаки.
20. Далекий туризм: особливості.
21. Транзитний (транскордонний) туризм.
22. Прикордонний туризм.
23. Внутрішньоконтинентальний туризм.
24. Міжконтинентальний туризм.
25. Навколосвітній туризм.
26. Міжрегіональний туризм.
27. Регіональний туризм.
28. Внутрішньорегіональний туризм.
29. Класифікація туризму за терміном поїздки.
30. Туризм вихідного дня.
31. Тривалий туризм: різновиди.
32. Особливості нічного туризму.
33. Класифікація туризму за сезонністю.
34. Класифікація туризму за інтенсивністю турпотoku.
35. Особливості постійного та міжсезонного туризму.
36. Сезонний туризм: односезонний, двосезонний. Чотири сезони туристичної активності.
37. Літній та зимовий туризм.
38. Класифікація туризму за принципом оплати.
39. Класифікація туризму за організацією продаж.
40. Особливості елітного туризму.
41. Комерційний туризм: особливості.
42. Соціальний туризм.
43. Ін센сив-туризм.
44. Рекламні тури.
45. Класифікація туризму за ступенем організованості.
46. Організований туризм. Плановий туризм.
47. Позаплановий туризм: гарячі путівки.
48. Неорганізований туризм. Самодіяльний туризм.
49. Сталий туризм.
50. Класифікація туризму за соціально-демографічними ознаками.
51. Особливості дитячого, шкільного, молодіжного (студентського) туризму.
52. Туризм для людей похилого віку.
53. Сімейний туризм. Туризм для самотніх людей.
54. Туризм для осіб з обмеженими можливостями.
55. Корпоративний туризм.
56. Класифікація туризму за формою організації подорожі.
57. Особливості стаціонарного та рухомого туризму.
58. Таймшер туризм.
59. Туризм готельного та неготельного типу.
60. Класифікація туризму за засобами пересування.
61. Поділ транспортних засобів в туризмі.
62. Різновиди та особливості пішохідного туризму.
63. Різновиди та особливості повітряного туризму.
64. Різновиди та особливості водного туризму.
65. Різновиди та особливості автомототуризму.
66. Особливості залізничного туризму.
67. Космічний туризм: особливості.

- 68. Класифікація туризму за метою подорожі.
- 69. Різновиди активного туризму.
- 70. Екзотичні види туризму.

«СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ГЕОГРАФІЯ КРАЇН СВІТУ ТА ТУРИСТИЧНІ РЕГІОНИ»

Тема 1. Політична карта світу

Базові поняття: територія і кордони; політико-територіальні утворення. Основні періоди та етапи формування політичної карти світу. Міжнародні організації, їх функціональний і просторовий розподіл.

Тема 2. Регіональний поділ країн світу. Економіко-географічна характеристика регіонів

Типологія країн світу. Класифікація країн за формою правління. Форми адміністративно-територіального устрою. Відмінності федеративних держав. Політичні та економічні системи країн. Класифікація країн світу за площею, кількістю населення, географічним положенням тощо. Економіко-географічна характеристика регіонів.

Тема 3. Ресурси туристичних регіонів світу

Географічне середовище як сфера взаємодії суспільства і природи. Світові природні ресурси. Ресурсозабезпеченість. Природокористування: раціональне і нераціональне. Географія світових природних ресурсів: мінеральних, земельних, лісових, водних, Світового океану, рекреаційних.

Тема 4. Європа. Регіональний поділ Європи. Північна Європа (Норвегія, Швеція, Фінляндія)

Економіко-географічна характеристика Європи. Європейський Союз. Загальні відомості про регіон Північна Європа: економіко-географічне положення; природні умови і ресурси; населення; господарство; транспорт; зовнішньоекономічні зв'язки.

Тема 5. Північноєвропейський туристичний регіон. Загальна характеристика

Туристично-рекреаційний потенціал Північної Європи. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри рекреаційного регіону. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку рекреаційного господарства регіону.

Тема 6. Регіон Західна Європа. Економіко-географічна характеристика (Німеччина, Франція)

Загальні відомості про регіон Західна Європа: економіко-географічне положення; природні умови і ресурси; населення; господарство; транспорт; зовнішньоекономічні зв'язки.

Тема 7. Західноєвропейський туристичний регіон

Туристично-рекреаційний потенціал Західної Європи. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри рекреаційного регіону. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку рекреаційного господарства регіону.

Тема 8. Регіон Південна Європа. Економіко-географічна характеристика

Загальні відомості про регіон Південна Європа: економіко-географічне положення; природні умови і ресурси; населення; господарство; транспорт; зовнішньоекономічні зв'язки.

Тема 9. Південноєвропейський туристичний регіон (Італія, Греція)

Туристично-рекреаційний потенціал Південної Європи. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри рекреаційного регіону. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку рекреаційного господарства регіону.

Тема 10. Регіон країн Південно-Східної Європи. Економіко-географічна характеристика (Хорватія, Болгарія)

Загальні відомості про регіон Східна Європа: економіко-географічне положення; природні умови і ресурси; населення; господарство; транспорт; зовнішньоекономічні зв'язки.

Тема 11. Південно-Східноєвропейський туристичний регіон

Туристично-рекреаційний потенціал Південно-Східної Європи. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри рекреаційного регіону. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку рекреаційного господарства регіону.

Тема 12. Регіон країн Центрально-Східної Європи. Економіко-географічна характеристика (Польща, країни Балтії)

Загальні відомості про регіон Центрально-Східна Європа: економіко-географічне положення; природні умови і ресурси; населення; господарство; транспорт; зовнішньоекономічні зв'язки.

Тема 13. Україна – економіко-географічна характеристика

Загальні відомості про країну: економіко-географічне положення; природні умови і ресурси; населення; господарство; транспорт; зовнішньоекономічні зв'язки.

Тема 14. Особливості розвитку туризму в Україні

Туристично-рекреаційний потенціал України. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку рекреаційного господарства країни. Місце України на міжнародному ринку туристичних послуг.

Тема 15. Центрально-Східноєвропейський туристичний регіон

Туристично-рекреаційний потенціал Центрально-Східної Європи. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри рекреаційного регіону. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку рекреаційного господарства регіону.

Тема 16. Азійсько-Тихоокеанський туристичний регіон: поділ та характеристика. Південно-Азійський

Склад регіону. Туристично-рекреаційний потенціал. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри рекреаційного регіону. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку рекреаційного господарства регіону.

Тема 17. Регіон Південна Азія. Економіко-географічна характеристика (Індія)

Загальні відомості про регіон Південно-Західна Азія: економіко-географічне положення; природні умови і ресурси; населення; господарство; транспорт; зовнішньоекономічні зв'язки.

Тема 18. Регіон Південно-Західна Азія. Економіко-географічна характеристика. Перспективи виділення як окремого – Близькосхідного туристичного регіону (Туреччина, Ізраїль)

Загальний огляд. Склад регіону. Різноманітність країн. Особливості господарства. Роль країн Азії в світі. Регіон перехрестя важливих морських комунікацій. Економіко-географічне положення; природні умови і ресурси; населення; господарство; транспорт; зовнішньоекономічні зв'язки.

Туристично-рекреаційний потенціал. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри рекреаційного регіону. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку рекреаційного господарства регіону.

Тема 19. Регіон Північна та Центральна Азія. Економіко-географічна характеристика (Казахстан)

Загальні відомості про регіон Північна та Центральна Азія: економіко – географічне положення; природні умови і ресурси; населення; господарство; транспорт; зовнішньоекономічні зв'язки.

Туристично-рекреаційний потенціал. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри рекреаційного регіону. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку рекреаційного господарства регіону.

Тема 20. Регіон Східна Азія. Економіко-географічна характеристика (Японія, Китай)

Загальні відомості про регіон Східна Азія: економіко-географічне положення; природні умови і ресурси; населення; господарство; транспорт; зовнішньоекономічні зв'язки.

Тема 21. Східно-Азійський туристичний регіон

Туристично-рекреаційний потенціал. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри рекреаційного регіону. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку рекреаційного господарства регіону.

Тема 22. Регіон Південно-Східна Азія. Економіко-географічна характеристика

Загальні відомості про регіон Південно-Східна Азія: економіко-географічне положення; природні умови і ресурси; населення; господарство; транспорт; зовнішньоекономічні зв'язки.

Тема 23. Південно-Східно-Азійський туристичний регіон

Туристично-рекреаційний потенціал. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри рекреаційного регіону. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку рекреаційного господарства регіону.

Тема 24. Регіон Північна Америка. Економіко-географічна характеристика

Економіко-географічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал. Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства. Зовнішньоекономічні зв'язки.

Роль та значення міжнародної організації НАФТА в економічному зростанні регіону.

Тема 25. США – лідер економічного розвитку. Канада

Чинники, які визначають економічне, політичне та військове лідерство США. Зовнішньоекономічні зв'язки. Роль Канади у світових господарських зв'язках, структура промислового та сільськогосподарського експорту.

Тема 26. Розвиток Північноамериканського туристичного регіону

Туристично-рекреаційний потенціал. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри рекреаційного регіону. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку рекреаційного господарства регіону.

Тема 27. Регіон Латинська Америка. Економіко-географічна характеристика. Мексика та Бразилія

Економіко-географічна характеристика. Внутрішні відмінності економічного розвитку країн регіону. Природно-ресурсний потенціал. Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства. Зовнішньоекономічні зв'язки.

Тема 28. Розвиток Центральноамериканського туристичного регіону

Туристично-рекреаційний потенціал. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри рекреаційного регіону. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку рекреаційного господарства регіону.

Тема 29. Розвиток Південноамериканського туристичного регіону

Туристично-рекреаційний потенціал. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри рекреаційного регіону. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку рекреаційного господарства регіону.

Тема 30. Регіон Північна Африка. Економіко-географічна характеристика

Загальні відомості: економіко-географічне положення; природні умови і ресурси; населення; господарство; транспорт; зовнішньоекономічні зв'язки.

Тема 31. Північно-Африканський туристичний регіон

Туристично-рекреаційний потенціал. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри рекреаційного регіону. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку рекреаційного господарства регіону.

Тема 32. Регіон Західна Африка. Економіко-географічна характеристика

Економіко-географічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал. Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства. Зовнішньоекономічні зв'язки.

Тема 33. Західноафриканський туристичний регіон

Туристично-рекреаційний потенціал. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри рекреаційного регіону. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку рекреаційного господарства регіону.

Тема 34. Регіон Центральна Африка. Економіко-географічна характеристика

Економіко-географічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал. Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства. Зовнішньоекономічні зв'язки.

Тема 35. Центральноафриканський туристичний регіон

Туристично-рекреаційний потенціал. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри рекреаційного регіону. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку рекреаційного господарства регіону.

Тема 36. Регіон Східна Африка. Економіко-географічна характеристика

Економіко-географічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал. Особливості економічного розвитку та загальна характеристика господарства. Зовнішньоекономічні зв'язки.

Тема 37. Східноафриканський туристичний регіон

Туристично-рекреаційний потенціал. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри рекреаційного регіону. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку рекреаційного господарства регіону.

Тема 38. Регіон Південна Африка. Економіко-географічна характеристика

Загальні відомості про країни Південної Африки: економіко – географічне положення; природні умови і ресурси; населення; господарство; транспорт; зовнішньоекономічні зв'язки; рекреація і туризм. Ключова країна вивчення – ПА.

Тема 39. Південноафриканський туристичний регіон

Туристично-рекреаційний потенціал. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри рекреаційного регіону. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку рекреаційного господарства регіону.

Тема 40. Регіон Австралія та Океанія. Економіко-географічна характеристика

Загальні відомості, економіко – географічне положення; природні умови і ресурси; населення; господарство; транспорт; зовнішньоекономічні зв'язки; рекреація і туризм. Ключова країна вивчення – Австралія.

Тема 41. Особливості розвитку туризму Австралії та Океанії

Туристично-рекреаційний потенціал. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні. Туристичні центри рекреаційного регіону. Сучасний стан та особливості розвитку рекреаційного господарства. Лімітуючі чинники розвитку рекреаційного господарства регіону. Перспективи туристсько-рекреаційного використання островів і архіпелагів у центральній і південній частині Тихого океану.

Орієнтовний перелік питань

1. Об'єкт і предмет регіональної економічної і соціальної географії світу
2. Кордони держави. Функції кордонів. Класифікація.
3. Міжнародні організації, їх функціональний і просторовий розподіл
4. Політична карта світу. Періоди та етапи формування політичної карти світу
5. Політична карта світу: базові поняття, політико-адміністративні утворення
6. Політичні та економічні системи країн світу
7. Типологія країн світу: класифікація за площею та за кількістю населення
8. Типологія країн світу: класифікація за рівнем економічного розвитку
9. Типологія країн світу: класифікація за формою державного устрою
10. Типологія країн світу: класифікація за формою правління
11. Загальні відомості про регіон Західна Європа: економіко-географічне положення, склад регіону
12. Господарство країн Західної Європи
13. Природні умови і ресурси країн Західної Європи
14. Зовнішньоекономічні зв'язки країн Західної Європи
15. Транспорт країн Західної Європи
16. Господарство Німеччини
17. Економіко-географічна характеристика Франції
18. Господарство Великої Британії
19. Туристично-рекреаційний потенціал Західної Європи.
20. Загальні відомості про регіон Північна Європа: економіко-географічне положення; природно-ресурсний потенціал
21. Населення Північної Європи
22. Загальна характеристика господарства країн Північної Європи
23. Промисловість країн Північної Європи.

24. Зовнішньоекономічні зв'язки країн Північної Європи
25. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні Північна Європа. Туристичні центри Північної Європи
26. Загальні відомості про регіон Південна Європа: економіко-географічне положення; населення
27. Господарство країн Південної Європи
28. Природні умови і ресурси Південної Європи
29. Особливості розвитку сільського господарства Південної Європи
30. Зовнішньоекономічні зв'язки країн Південної Європи
31. Туристично-рекреаційний потенціал Південної Європи. Туристичні центри.
32. Господарство Італії.
33. Господарство Греції.
34. Загальні відомості про регіон Центрально-Східна Європа: економіко-географічне положення; населення.
35. Особливості населення країн Центрально-Східної Європи.
36. Загальні риси господарства країн Центрально-Східної Європи
37. Природно-ресурсний потенціал країн Центрально-Східної Європи як основа розвитку господарства.
38. Економіко-географічна характеристика Польщі.
39. Економіко-географічна характеристика країн Балтії.
40. Економіко-географічна характеристика України.
41. Зовнішньоекономічні зв'язки країн Центрально-Східної Європи.
42. Туристично-рекреаційний потенціал Центрально-Східної Європи. Туристичні центри.
43. Загальні відомості про регіон Південно-Східної Європа: економіко-географічне положення; населення.
44. Особливості населення країн Південно-Східної Європи.
45. Загальні риси господарства країн Південно-Східної Європи
46. Природно-ресурсний потенціал країн Південно-Східної Європи як основа розвитку господарства.
47. Господарство Болгарії.
48. Зовнішньоекономічні зв'язки країн Південно-Східної Європи.
49. Туристично-рекреаційний потенціал Південно-Східної Європи. Туристичні центри.
50. Економіко-географічне положення Південно-Західної Азії: населення, природні ресурси.
51. Господарство країн Південно-Західної Азії.
52. Економіко-географічна характеристика Туреччини.
53. Зовнішньоекономічні зв'язки країн Південно-Західної Азії.
54. Туристично-рекреаційний потенціал Південно-Західної Азії. Туристичні центри.
55. Економіко-географічне положення Південної Азії: населення, природні ресурси.
56. Господарство країн Південної Азії.
57. Господарство Індії.
58. Зовнішньоекономічні зв'язки країн Південної Азії.
59. Туристично-рекреаційний потенціал Південної Азії. Туристичні центри.
60. Економіко-географічне положення Південно-Східної Азії: населення, природні ресурси.
61. Господарство країн Південно-Східної Азії.
62. Феномен економічного розвитку НІК.
63. Зовнішньоекономічні зв'язки країн Південно-Східної Азії.
64. Туристично-рекреаційний потенціал Південно-Східної Азії. Туристичні центри.
65. Економіко-географічне положення Східної Азії: населення, природні ресурси.

66. Господарство країн Східної Азії.
67. Господарство Японії.
68. Господарство Китаю.
69. Зовнішньоекономічні зв'язки країн Східної Азії.
70. Туристично-рекреаційний потенціал Східної Азії. Туристичні центри.
71. Економіко-географічне положення Північної Азії: населення, природні ресурси.
72. Господарство Північної Азії.
73. Економіко-географічне положення Центральної Азії: населення, природні ресурси.
74. Господарство країн Центральної Азії.
75. Господарство Казахстану.
76. Туристично-рекреаційний потенціал Центральної Азії. Туристичні центри.
77. Загальні відомості про регіон Північна Америка: економіко-географічне положення, склад регіону
78. Господарство країн Північної Америки.
79. Природні умови і ресурси країн Північної Америки.
80. Зовнішньоекономічні зв'язки країн Північної Америки.
81. Транспорт країн Північної Америки.
82. Господарство США.
83. Господарство Канади.
84. Зовнішньоекономічні зв'язки країн Північної Америки.
85. Передумови та чинники розвитку рекреації та туризму в регіоні Північна Америка. Туристичні центри Північної Америки.
86. Загальні відомості про регіон Латинська Америка: економіко-географічне положення, склад регіону
87. Господарство країн Латинської Америки.
88. Природні умови і ресурси країн Латинської Америки.
89. Зовнішньоекономічні зв'язки країн Латинської Америки.
90. Господарство Мексики.
91. Господарство Бразилії.
92. Зовнішньоекономічні зв'язки країн Латинської Америки.
93. Туристично-рекреаційний потенціал Латинської Америки. Туристичні центри.
94. Загальні відомості про регіон Африка: економіко-географічне положення, склад регіону, диспропорція в економічному розвитку.
95. Господарство країн Африки.
96. Природні умови і ресурси країн Африки.
97. Зовнішньоекономічні зв'язки країн Африки.
98. Господарство Єгипту.
99. Господарство ПАР.
100. Зовнішньоекономічні зв'язки країн Африки.
101. Туристично-рекреаційний потенціал Африки. Туристичні центри.
102. Загальні відомості про регіон Австралія та Океанія: економіко-географічне положення, склад регіону.
103. Господарство Австралії.
104. Туристично-рекреаційний потенціал Австралії. Туристичні центри.
105. Економіко-географічна характеристика Нової Зеландії.

«ГЕОГРАФІЯ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ»

Тема 1. Географія туризму України як наукова дисципліна й окремий напрямок суспільно-географічного українознавства.

Об'єкт, предмет та основні завдання наукової дисципліни. Загальнонаціональний, регіональний та локальний рівні українознавчо-геотуристських досліджень. Історична періодизація і наукова спадщина українознавчо-геотуристських досліджень.

Тема 2. Теоретико-методологічна міждисциплінарність геотуристики. Система основних методів досліджень. Сучасні суспільно-ринкові запити щодо змісту та прикладної об'єкт-предметної націленості національних геотуристських досліджень.

Різновекторність національних геотуристських досліджень і системна методологія науки. Індуктивний і дедуктивний підходи в геотуристиці. Основні дослідницькі методи географічної науки: польові, логіко-аналітичні, логіко-математичні, картографічні і геоінформаційні.

Тема 3. В'їзний та внутрішній туристичні потоки. Часова динаміка, структурний (за видами, цілями туризму) та геопросторовий розподіл туристичного потоку.

Туристичний потік як об'єкт дослідження геотуристики. Структура туристичного потоку за видами туризму (культурно-пізнавальний, спортивно-оздоровчий, етносентиментальний, конгресний, діловий тощо).

Тема 4. Ресурсний потенціал туристичного комплексу України

Поняття «ресурсний потенціал національного туристичного комплексу» та змістовна багатогатість його тлумачення. Основні складові ресурсно-туристичного потенціалу держави: загальний зонально-регіональний огляд ресурсного потенціалу туристичного комплексу України.

Тема 5. Геотуристичні аспекти організації та функціонування підприємств санаторно-курортного господарства України.

Санаторно-курортне господарство України: історія розбудови, сучасний стан в нових ринково-економічних умовах господарювання. Курортологічна вивченість території України. Унікальність, багатство й різноманітність курортних ресурсів держави.

Типологічна характеристика особливостей функціонального профілю різних категорій підприємств національного санаторно-курортного фонду.

Географія санаторно-курортного господарства України. Чинники геопросторової організації національного санаторно-курортного господарства. Регіональні особливості та тенденції змін геопросторової організації (спрощення/ускладнення) санаторно-курортного господарства України.

Тема 6. Геотуристичні аспекти організації та функціонування підприємств тимчасового проживання, харчування й дозвілля.

Готельне господарство України: історія розвитку, сучасний стан в нових ринково-економічних умовах господарювання.

Готельна мережа держави: географічна характеристика. Регіональні особливості та тенденції змін геопросторової організації (спрощення/ускладнення) готельного господарства України.

Ресторанне господарство України: історія розвитку, сучасний стан в нових ринково-економічних умовах господарювання.

Індустрія дозвілля (розваг): класика і модерн. Типологія підприємств національної індустрії дозвілля. Урбогеографічні чинники територіальної організації субгалузі.

Тема 7. Регіональна диспропорція ресурсного й інфраструктурного потенціалу національного туристичного комплексу. Проблеми інтегрального туристського районування України.

Тема 8. Загальні тенденції розвитку туризму в Україні.

Тема 9. Західно-Поліський та Центрально-Поліський економічні райони: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу

Тема 10. Північно-Східний економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу

Харків – туристична «столиця» Сходу України. Культурне «обличчя» міста: архітектурний ансамбль вул. Сумської, 160 парків, садів і скверів (Шевченка, Горького; Журавлевський та ін. гідропарки); дитяча залізниця; планетарій; зоопарк.

Полтава (ансамбль Круглої плоті; Будинок духовної семінарії, 1875-76 рр.; музей-садиба І. П. Котляревського; Хрестоздвиженський монастир, XVII-XVIII ст.; Спаська церква, поч. XVIII ст.; дзвіниця Успенського собору, 1774-1801 рр; Сампсоніївська церква, 1805-11 рр; історико-культурний заповідник «Поле Полтавської битви» (1709 р.).

Тема 11. Карпатський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.

Чинники геотуристської унікальності Карпатського регіону.

Тема 12. Подільський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.

Кам'янець-Подільський – туристична перлина Поділля, за кількістю історико-культових пам'яток займає третє місце в державі після Києва та Львова. Національний історико-архітектурний заповідник «Кам'янець».

Вінниця (монастирі Капуцинів, Єзуїтський, Домініканський, XVII-XVIII ст., дерев'яні церкви св. Миколи і св. Юрія); Вінниччина: с. Пирогово (унікальний мавзолей П.І. Пирогова); с. Черемошне (могила полковника Данила Нечая).

Тема 13. Центрально-Український економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу

Центри історико-культурного туризму: Державний історико-культурний заповідник «Батьківщина Тараса Шевченка», Шевченківський національний заповідник біля міста Канева – Тарасова гора, Національний історико-культурний заповідник «Чигирин», Суботів – гетьманська столиця України. Меморіальний музей Богдана Хмельницького, Державний історико-культурний заповідник у м. Корсуні-Шевченківському, Богданівна.

Парки: «Софіївка» (Умань), «Веселі Боковеньки» (Кіровоградська обл.).

Тема 14. Придніпровський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу

Морські курорти. Центри історико-культурного туризму.

Тема 15. Донецький економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу

Донецьк – центр бізнес-туризму Донбаського регіону. Центри історико-культурного туризму.

Тема 16. Причорноморський економічний район та Крим: краєзнавчо-туристична характеристика. Регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу

Одеса – міжнародна курортно-туристична перлина України. Бальнеологічні й морські курорти. Історико-культурне «обличчя» міста Одеса.

Орієнтовний перелік питань

1. Географія туризму України як наукова дисципліна й окремих напрямків суспільно-географічного українознавства.
2. Об'єкт, предмет та основні завдання навчальної дисципліни.
3. Суть поняття «ресурсний потенціал національного туристичного комплексу» та основні складові ресурсно-туристичного потенціалу держави.
4. Сакральні комплекси України.
5. Центри історико-культурного туризму в Україні.
6. Центри гірськолижного туризму в Україні.
7. Бальнеологічні і морські курорти України.
8. Географія сільського (зеленого) туризму та екотуризму в Україні.
9. Географія туризму з лікувально-оздоровчою метою в Україні.
10. Охарактеризуйте в'їзний та внутрішній туристичні потоки в Україні.
11. Геопросторовий розподіл в'їзного туристичного потоку.
12. Сучасний рівень розвитку внутрішнього туризму в Україні.
13. Центри спелеотуризму в Україні.
14. Географія санаторно-курортного господарства України.
15. Географія пізнавального туризму в Україні.
16. Географія релігійного туризму в Україні.
17. Географія туризму з лікувально-оздоровчою метою в Україні.
18. Морські круїзи. Розвиток морського круїзного туризму в Україні.
19. Географія туризму з метою відпочинку і розваг в Україні.
20. Територіальне поширення та особливості використання мінеральних вод в Україні.
21. Категорії підприємств національного санаторно-курортного фонду.
22. Спортивно-оздоровчий туризм і організація літнього відпочинку в Україні.
23. Проблеми та перспективи розвитку дитячого оздоровчого відпочинку в регіонах України.
24. Готельне господарство України: географічна характеристика, сучасний стан.
25. Ресторанна мережа України: географічна характеристика, сучасний стан.
26. Індустрія дозвілля (розваг): класика і модерн. Типологія підприємств національної індустрії дозвілля.
27. Регіональна диспропорція ресурсного й інфраструктурного потенціалу національного туристичного комплексу.
28. Загальні тенденції розвитку туризму в Україні.
29. Західно-Поліський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика.
30. Центральна-Поліський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика.
31. Центри історико-культурного туризму в Центральній-Поліському економічному районі.
32. Північно-Східний економічний район: регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.
33. Карпатський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика.
34. Чинники геотуристської унікальності Карпатського району.
35. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку санаторно-курортного господарства Приазов'я.
36. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку культурно-пізнавального й екотуризму в Приазов'ї.
37. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку туризму на Південному березі Криму.
38. Крим: краєзнавчо-туристична характеристика.

39. Подільський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика.
40. Центрально-Український економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика.
41. Придніпровський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика.
42. Донецький економічний район: регіональні пріоритети та перспективи розвитку туристичного бізнесу.
43. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку санаторно-курортного господарства Західного Причорномор'я.
44. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку культурно-пізнавального й екотуризму в Західному Причорномор'ї.
45. Одеса як міжнародний туристичний центр.
46. Кліматичні курорти України.
47. Причорноморський економічний район: краєзнавчо-туристична характеристика.
48. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку туризму в Закарпатті.
49. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку туризму в Івано-Франківщині та Буковині.
50. Географія, сучасний стан і перспективи розвитку туризму на Львівщині.

«ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В СВІТІ»

Тема 1. Історія туризму як наука. Загальна періодизація історії розвитку туризму

Предмет історії туризму. Зміст історії туризму. Необхідність вивчення історії туризму. Зв'язок історії туризму з іншими науками. Завдання історії туризму. Основні варіанти періодизації історії туризму.

Основні поняття. Види туризму. Чинники розвитку туризму.

Тема 2. Подорожі та мандрівки в давні часи

Передумови виникнення і розвитку мандрівок. Переміщення (міграції) первісних людей, ознайомлення з новими територіями.

Мандрівки на Давньому Сході. Подорожі у країнах Месопотамії. Географія подорожей давніх єгиптян. Буддійське паломництво. Подорожі та експедиції фінікійців і карфагенян. Подорожі жителів Криту, Персії та Іудеї. Давньокитайські подорожники.

Давні торговельні шляхи, їх значення для розвитку подорожей.

Активізація мандрівництва та подорожей в античні часи. Видатні мандрівники Давньої Греції. Олімпійські ігри, їх значення для історії мандрівництва та туризму. Курорти Давнього Риму. Римські готелі, харчевні та шляхи як паростки майбутньої інфраструктури туризму.

Українські землі у описах античних мандрівників.

Тема 3. Походи та подорожі Середньовіччя

Особливості середньовічної культури. Паломництво як культурний феномен. Місіонерські подорожі. Єрусалим – центр паломництва. Хрестові походи, їх причини, значення та соціокультурні наслідки.

Арабські мандрівники і паломники. Варяги (вікінги, нормани) та їх подорожі. Географічні відкриття та їх значення.

Мандрівники Середньовіччя. Удосконалення в будівництві доріг і транспортних засобах у середньовічній Європі.

Описи Русі європейськими і арабськими мандрівниками. Мандрівки давніх русичів, їхній внесок у відкриття та освоєння нових земель.

Тема 4. Період Великих географічних відкриттів

Соціально-економічна характеристика та чинники розвитку подорожей в епоху Відродження. Розвиток мореплавства та нові досягнення у кораблебудуванні.

Великі географічні відкриття. Морські подорожі португальців. Б. Діаш, Васко да Гама. Відкриття морського шляху до Індії. Морські подорожі іспанців. Х. Колумб, Ф. Магеллан. Відкриття і початок дослідження Америки. Конкіста. Перші кругосвітні подорожі.

Подорожі російських, голландських та англійських мандрівників XV-XVII ст. Відкриття Австралії та початок освоєння Сибіру.

Нові складові у сфері гостинності. Вплив торгівлі на становлення і розвиток туризму. Розвиток картографії.

Тема 5. Подорожі і мандрівки періоду Просвітництва

Основні чинники розвитку туризму від сер. XVII ст. до кінця XVIII ст. Подорожі та відкриття цього періоду. Розвиток системи гостинності у XVII-XVIII ст.ст.

Роль Петра I у розвитку туризму в Росії. Російські науково-дослідницькі експедиції XVIII ст. Просвітницький туризм і розвиток системи музеїв в Росії.

Тема 6. Розвиток туризму в XIX ст.

Основні чинники та соціально-економічні умови розвитку туризму у XIX ст. «Транспортна революція» початку XIX ст. Становлення організованого туризму, перші туристичні фірми та організації. Поява елементів комплексного обслуговування туристів як прототипу пакет-турів.

Томас Кук та його роль у розвитку і становленні туризму. Перші путівники для туристів. Розвиток туристичного бізнесу в Європі.

Дослідження внутрішньоматерикових територій Америки та Африки. Мандрівки та наукові дослідження внутрішньоматериковими територіями Азії та Австралії. Першовідкриття на Антарктиді та в Арктиці.

Подорожі та туризм в Росії у XIX - на поч. XX ст. Внесок українців у географічні дослідження земної кулі. Рекреаційне освоєння Криму. Зародження туристсько-екскурсійної справи на західноукраїнських землях. Розвиток готельної справи та інших закладів гостинності в Україні та світі.

Створення перших міжнародних об'єднань і міжнародних організацій.

Тема 7. Туризм у XX ст.

Удосконалення світової транспортної системи. Розвиток і удосконалення матеріальної бази та інфраструктури туризму. Розвиток масового туризму. Розвиток готельного та ресторанного бізнесу.

Особливості розвитку туризму у світі у 20-30-х роках. XX ст. Створення і діяльність міжнародних туристичних організацій. Становлення професійної освіти з туризму.

Соціально-економічні, політичні та демографічні передумови розвитку туризму після Другої світової війни. Вдосконалення світової транспортної системи у другій половині XX ст. Перші інформаційні технології у сфері гостинності. Роль міжнародних туристичних організацій в розвитку міжнародного співробітництва в галузі туризму.

Світовий туризм на сучасному етапі: динаміка, проблеми та перспективи розвитку. Розвиток великих транснаціональних корпорацій, готельних ланцюгів і ланцюгів підприємств харчування. Нові види туризму і перспективи їх поширення.

Екологія сучасного туризму. Вплив туризму на соціокультурне середовище..

Розвиток туризму в Україні у міжвоєнний період (1918-1939 рр.). Створення централізованої системи управління туризмом в Україні. Туристично-екскурсійна справа і краєзнавчий рух у Радянській Україні (1923-1933 рр.). Краєзнавчо-туристичні товариства «Сокіл», «Плай», «Січ», «Чорногора».

Відновлення туристично-екскурсійної діяльності наприкінці 40-х - на початку 50-х років. Удосконалення системи організації і управління туризмом у 50-60-ті роки. Піднесення міжнародного туризму. Діяльність трьох найбільших туристичних організацій СРСР у радянській Україні (ВАТ «Інтурист», ЦРТЕ ВЦРПС, БММТ «Супутник» ЦК ВЛКСМ та їх структури в Україні).

Туризм на початку 90-х років. – соціально-економічні передумови та проблеми самовизначення. Запровадження державного регулювання туризмом. Правові засади туристичної діяльності в Україні. Основні завдання, пріоритетні напрями розвитку українського туризму. Активізація міжнародної туристичної діяльності України як складової зовнішньоекономічної діяльності. Розбудова інфраструктури українського туризму, підготовка кадрів. Перспективи і прогностичні оцінки розвитку українського туризму.

Орієнтовний перелік питань

1. Основні чинники виникнення подорожей і туризму.
2. Історичні етапи розвитку туризму.
3. Значення туризму для історії людства.
4. Загальна характеристика розвитку подорожей в стародавньому світі.
5. Розвиток мореплавства в стародавній Фінікії.
6. Подорожі стародавніх греків.
7. Основні чинники та напрямки розвитку туризму і системи гостинності в світі в XIX – першій половині XX.
8. Подорожі в стародавньому Римі.
9. Розвиток інфраструктури для подорожуючих і традиції гостинності в стародавньому світі.
10. Загальні риси подорожей в античному світі. Значення мандрівництва у формуванні тогочасного світогляду.
11. Соціально - економічна характеристика розвитку і види подорожей в епоху Середньовіччя.
12. Розвиток мореплавства в VII-XV ст. в Арабському світі.
13. Подорожі вікінгів у VIII-XII століттях.
14. Розвиток інфраструктури для подорожуючих в епоху Середньовіччя.
15. Традиції гостинності та розвиток подорожей на Русі в X-XV століттях.
16. Соціально-економічна характеристика та чинники розвитку подорожей в епоху Відродження.
17. Розвиток мореплавства та Великі географічні відкриття.
18. Подорожі в Російській імперії в XV-XVII століттях.
19. Нові складові у сфері гостинності в XV-XVI століттях.
20. Основні види та значення подорожей в XV-XVI століттях.
21. Основні чинники появи туризму в епоху Просвітництва.
22. Подорожі та географічні відкриття XVII-XVIII ст.
23. Створення туристичної інфраструктури та курортів у XVIII – на початку XX століття.
24. Основні види та значення подорожей в епоху Просвітництва.
25. Туристична діяльність Томаса Кука.
26. Туристичні організації другої половини XX ст.
27. Пам'ятки ЮНЕСКО в туризмі .
28. Закон України «Про туризм».
29. Стан туристичної справи в Україні в 90-і рр. XX століття.

30. Політичні та соціально-економічні чинники розвитку туристично-екскурсійної справи в Російській імперії у XVIII – на початку XIX ст.
31. Створення та діяльність найбільших туристичних організацій в СРСР.
32. Картографія, художня література та видавання путівників як чинники розвитку туризму в Російській імперії.
33. Особливості світової туристичної індустрії та основні види туризму в світі в другій половині XX ст.
34. Створення перших туристичних об'єднань і міжнародних організацій .
35. Створення та діяльність міжнародних туристичних організацій в другій половині XX століття.
36. Основні види туризму в Російській імперії у XVIII – на початку XX ст.
37. Прочанство в Російській імперії у XIX – на початку XX століття.
38. Соціально-економічні чинники розвитку туризму в світі в II пол. XX ст.
39. Основні особливості розвитку радянського туризму.
40. Характер та основні види туризму в СРСР.
41. Розвиток туризму в СРСР в 20-30-ті XX ст.
42. Розвиток планових туристичних маршрутів.
43. Основні риси розвитку туризму на українських землях у складі Австро-Угорщини та Польщі.
44. Туризм на українських землях у складі Польщі (1921-1939 рр.).
45. Роль українського національно-культурного руху в розвитку туризму на українських територіях у складі Австро-Угорщини.
46. Розміщення та харчування подорожуючих у Галичині в складі Австро-Угорщини (друга половина XIX ст. – 1914 р.).
47. Українська еміграція з Австро-Угорщини (кінець XIX – початок XX ст.).
48. Політичні та соціально-економічні чинники розвитку туризму в Австро-Угорській імперії.
49. Український туризм як складова міжнародного туризму.
50. Основні тенденції та перспективи розвитку вітчизняного туризму на рубежі XX-XXI століть.
51. Туристичний бізнес на українських землях наприкінці XIX – на початку XX ст. Створення та діяльність російських туристичних організацій.
52. Готельні послуги та розвиток курортів у XIX – на початку XX ст.
53. Основні тенденції розвитку туризму в світі на межі XX-XXI ст.

«ОРГАНІЗАЦІЯ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА»

Тема 1. Особливості виробничо-торговельної діяльності підприємств громадського харчування

Визначення масового харчування та підприємства масового харчування. Функції підприємства масового харчування як господарської одиниці. Особливості функцій підприємств галузі громадського харчування. Коротка історія виникнення ресторанів.

Тема 2. Загальна класифікація підприємств ресторанного господарства

Дефініція терміну ресторанне господарство. Класифікація закладів ресторанного господарства згідно національного стандарту України ДСТУ4281:2004. (поділ закладів за економічною, торговельною, виробничою ознаками)

Тема 3. Загальна характеристика типів підприємств ресторанного господарства. Соціально-економічне значення ресторанних послуг

Визначення основних факторів, які враховуються при визначенні типу ресторанного господарства. Перелік основних типів ресторанного господарства, їх загальна характеристика. Класифікація послуг закладів масового харчування, основні вимоги щодо послуг.

Тема 4. Характеристика торгових та виробничих приміщень, їх обладнання

Види приміщень для обслуговування споживачів, їх характеристика (зали ресторанного господарства). Види підсобних приміщень, їх характеристика. Перелік та основне призначення обладнання для обслуговування споживачів. Меблі як основне обладнання торговельних приміщень, основні вимоги.

Тема 5. Характеристика столового посуду, приборів, білизни. Асортимент кришталевого та скляного посуду

Короткий опис характеристик порцелянового та фаянсового посуду. Асортимент необхідних тарілок, блюд, чашок та кавників для якісного обслуговування споживачів у закладах громадського харчування. Різновид додаткового посуду, перелік сучасних видів посуду. Перелік класичних елементів кришталевих та скляних наборів посуду. Основне призначення металевого посуду та приборів.

Тема 6. Меню, види та функції. Способи оформлення меню. Порядок розташування страв у меню

Різновиди меню, циклічне, статичне, динамічне. Поняття винної та коктейльної карт. Десертне меню. Дитяче меню. Порядок розташування страв за групами.

Тема 7. Технологія обслуговування споживачів у закладах масового харчування. Особливості технологічного процесу надання послуг харчування у готелях, мобільних засобах розміщення та на конгресах

Технологія порційної подачі страв, загальні правила. Подача страв «в стіл» та «в обнос», загальні правила. Подача страв з попереднім порціонуванням, основні правила. Додаткові способи обслуговування споживачів у закладах ресторанного господарства.

Тема 8. Правила подачі кулінарної продукції. Технологія обслуговування за типом «кейтеринг»

Правила та черговість подачі холодних страв та закусок, основні вимоги при розстановці на столі. Основні температурні режими подавання. Правила та черговість подачі гарячих закусок, температурні режими. Різновиди супів та бульйонів, правила їх подачі. Складові других гарячих страв, правила та температура їх подачі. Загальна класифікація солодких страв, правила подавання та загальні вимоги щодо естетики їх вигляду. Загальні правила подачі чаю, кави, шоколаду та какао. Основний посуд, необхідний для приготування сучасних різновидів гарячих напоїв. Визначення кейтерингу, його види та функції.

Тема 9. Класифікація алкогольних та б/а напоїв

Основні групи алкогольних напоїв, загальна характеристика. Різновиди алкоголю та б/а напоїв. Правила підбору та подачі напоїв до страв.

Тема 10. Кухня та її складові. Стилі кухонь, їх характеристика

Складові кухні та їх визначення. Типи кухонь. Поняття інгредієнтів та їх роль у процесі формування харчової карти світу. Етнічні та релігійні кухні світу.

Тема 11. Історія виникнення кухонь світу. Основні фактори формування кухонь світу. Основи раціонального харчування. Характеристика нетрадиційних систем харчування

Історія виникнення кулінарії. Природні та релігійні фактори формування cuisine. Вплив географічного положення та клімату на формування типу кухні.

Принципи раціонального харчування: адекватність, збалансованість. Вимоги до харчового раціону, режиму харчування, умов прийому їжі.

Основні харчові речовини: білки, жири, вуглеводи, вітаміни, мінеральні речовини, вода. Нетрадиційні системи харчування та їх критичний аналіз: роздільне харчування, вегетаріанство, сиродіння, харчування за групою крові і т.д.

Тема 12. Традиції та особливості української кухні

Традиції харчування українського народу. Особливості закарпатської кухні.

Тема 13. Особливості менеджменту в сфері ресторанного бізнесу

Визначення та цілі менеджменту ресторанної сфери. Менеджмент як необхідний елемент ефективного функціонування всіх підрозділів закладу. Раціональне використання трудових ресурсів у ресторанах. Якість послуг.

Тема 14. Особливості маркетингу в сфері ресторанного бізнесу

Визначення та цілі маркетингу ресторанної сфери. Цілі та стратегії закладу. План маркетингу та його пункти. Інструменти маркетингових комунікацій в ресторанному бізнесі.

Орієнтовний перелік питань

1. Визначення «масового харчування», основні функції.
2. Сутність галузевої та організаційно-економічної функцій масового харчування.
3. Соціальний характер масового харчування, основні складові.
4. Історія виникнення ресторанів.
5. Визначення ресторанного господарства. Господарська діяльність закладів ресторанного господарства.
6. Класифікація закладів ресторанного господарства за видами економічної діяльності.
7. Класифікація закладів ресторанного господарства за торговельною ознакою.
8. Класифікація закладів ресторанного господарства за виробничою ознакою.
9. Класифікація закладів ресторанного господарства за ознакою комплексу продукції та послуг.
10. Основні типи закладів ресторанного господарства, загальна характеристика.
11. Класифікація закладів громадського харчування за класами, основні характеристики.
12. Класифікація закладів громадського харчування за характером контингенту, основні характеристики.
13. Послуги ресторанного господарства, загальні відомості та визначення, їх класифікація за характером.
14. Сутність послуги харчування та її елементи.
15. Послуги з реалізації продукції, основні елементи.
16. Послуги з виготовлення кулінарної продукції, їх складові.
17. Інформативно-консультативні послуги ресторанного господарства, їх складові.
18. Загальні вимоги щодо послуг ресторанного господарства.
19. Визначення ресторану, загальна характеристика.
20. Визначення кафе, загальна характеристика та види.
21. Визначення їдальні, загальна класифікація.
22. Визначення буфету, загальна характеристика.
23. Визначення бару, основні види та їх загальна характеристика.
24. Зали ресторанного закладу, їх види та призначення.

25. Види підсобних приміщень, їх характеристика.
26. Види буфетів, їх основне призначення.
27. Загальні вимоги щодо мийні столового посуду у закладах ресторанного господарства.
28. Додаткові приміщення у закладах ресторанного господарства.
29. Функції та вимоги до меблів у приміщенні ресторанного господарства.
30. Додаткове устаткування для обслуговування споживачів на підприємствах громадського харчування.
31. Основні характеристики фаянсового та порцелянового посуду.
32. Загальний перелік класичного набору тарілок у закладах ресторанного господарства, їх характеристика та призначення.
33. Сучасний посуд у закладах громадського харчування.
34. Загальний перелік класичного набору кришталевого та скляного посуду у закладах ресторанного господарства, їх характеристика та призначення.
35. Види барного посуду, характеристика та призначення.
36. Асортимент металевого посуду, характеристика та призначення.
37. Асортимент столових приборів, характеристика та призначення.
38. Столова білизна, види та призначення.
39. Меню, преїскурант страв, карти вин та напоїв, їх загальна характеристика.
40. Види меню, їх характеристика.
41. Оформлення меню та преїскурантів.
42. Основні етапи підготовки торговельного залу до обслуговування споживачів.
43. Підготовка столового посуду, приборів та столової білизни до обслуговування споживачів.
44. Підготовка персоналу до процесу обслуговування споживачів.
45. Технологія порційної подачі страв.
46. Технологія подачі страв «в обнесення», загальні відомості.
47. Технологія подачі страв «в стіл», загальні відомості.
48. Технологія подачі страв з попереднім порціонуванням, загальні відомості.
49. Правила подачі гарячих закусок.
50. Правила подачі супів та бульйонів.
51. Правила подачі других гарячих страв.
52. Правила подачі солодких страв та фруктів.
53. Правила подачі чаю, кави, шоколаду, какао.
54. Класифікація алкогольних напоїв за основними групами.
55. Слабоалкогольні та безалкогольні напої, основні види.
56. Правила підбору та подачі напоїв до страв.
57. Організація та види банкетів, основна класифікація.
58. Кейтеринг, його види.
59. Організація обслуговування споживачів у місцях масового відпочинку та торгових центрах.
60. Організація обслуговування учасників форумів, нарад, конференцій.
61. Організація обслуговування споживачів на авіатранспорті та в аеропортах.
62. Організація обслуговування споживачів на залізничному транспорті та вокзалах.
63. Особливості обслуговування споживачів в закладах ресторанного господарства в системі готельно-туристичного комплексу.
64. Визначення якості ресторанної продукції, її властивості.
65. Основні групи показників якості продукції, загальна класифікація.
66. Визначення та цілі менеджменту ресторанної сфери.
67. Основні способи раціоналізації трудових ресурсів у ресторанах.
68. Роль та функції менеджера та/або адміністратора закладу ресторанного господарства.
69. Маркетингові стратегії закладу громадського харчування.
70. План маркетингу та його елементи в закладах ресторанного господарства.
71. Інструменти маркетингових комунікацій в ресторанному бізнесі.

«ОРГАНІЗАЦІЯ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА»

Тема 1. Основи організації підприємства готельного господарства

Суть категорії організація, що має багато значень можна виділити три: організація як система; організація як стан системи; та організація як процес.

Характерні особливості організації як системи: цілісність та поділ. Типи зв'язків між елементами організації. Необхідні умови для того, щоб група могла вважатися організацією.

Організація виробництва підприємств готельного господарства. Суть, завдання та значення організації виробництва готельного господарства. Ознаки організації як форми сумісної діяльності групи людей. Визначення поняття організація готельного господарства та підприємства готельного господарства.

Тема 2. Історія розвитку та нормативно-правове регулювання готельної індустрії

Історія розвитку світового готельного господарства в стародавні часи історичні періоди: древній період (IV тис. до н.е. - 476 рік н.е.); період середньовіччя (V-XV віки н.е.); новий час (XVI ст. - початок XX ст.). Взаємозв'язок розвитку туризму з розвитком готельного господарства. Відкриття нових земель в Європі та інших континентах світу і вплив цього процесу на будівництво різних засобів розміщення. Перші готелі в Стародавній Греції, Римі, Сумерії, Ірані, Єгипті та їх особливості.

Історія розвитку світового готельного періоду християнської ери. Значення релігії різних народів на розвиток готелів. Особливості розвитку готелів в Європі, Азії, Африці, Західному Сибірі, Індії тощо. Значення обміну між містами та розвитку торговельних зв'язків на становлення готельного господарства.

Вплив науково-технічного прогресу на розвиток туризму і засобів розміщення. Поява перших об'єднань готелів і їх подальший розвиток. Розширення подорожей на водному, залізничному, автомобільному транспорті та виникнення нових типів готелів.

Нормативно-правова база діяльності підприємств готельного господарства в Україні, створення технологічних і соціальних нормативів впровадження сучасних готельних технологій.

Тема акцентує увагу на таких аспектах: визначення типу підприємства; визначення та присвоєння категорії; вимоги до організації (технічне оснащення, технологічний процес, якість) надання основних та додаткових послуг; правила користування готелями.

Опрацювання таких документів: міждержавні стандарти, нормативно-правові і нормативно-експлуатаційні документи, класифікаційні стандарти, декрети Кабінету Міністрів України, Правила обов'язкової сертифікації готельних послуг, Правила користування готелями і надання готельних послуг в Україні.

Тема 3. Історія розвитку готельного господарства України

Історія розвитку готельного господарства в стародавній Русі. Період татаро-монгольського іґа та визвольних війн стародавньої Русі. Початок розвитку засобів розміщення «ямб», «ямів», значення «Ямського наказу» для організації «ямів», постійних і гостинних дворів. «Чумацький шлях» - як основа для будівництва корчм, зимівників козаків.

Розвиток готельного господарства України як одного із основних центрів торговельних шляхів, що стояли на перехресті до Польщі, Кримського ханства, Молдови, Туреччини, Греції, країн Східної та Західної Європи.

Туризм як основа сучасної індустрії гостинності. Готельна база світу по регіонах: Африка, Америка, Східна Азія і район Тихого океану, Європа, Близький Схід; залежність її від тенденцій

розвитку туризму. Найбільші готельні об'єднання світу: готельні корпоративні компанії, незалежні готельні компанії, компанії, що спеціалізуються на наданні управлінських послуг.

Тенденції розвитку світового готельного господарства: створення великих готельних об'єднань в Азії, Карибському басейні, освоєння нових регіонів міжнародними готельними ланцюгами, розширення франчайзингових угод на управління в готельному секторі, розробка національних програм туристичної сфери країни, глибока сегментація туристичного ринку за рахунок створення нових типів готелів, що призначені, для конкретної категорії населення, динаміки готельних тарифів на різні види послуг. Характеристика факторів, що позитивно впливатимуть на розвиток світової готельної індустрії.

Основні напрями удосконалення організації роботи готельного господарства України.

Тема 4. Сучасний стан і тенденції розвитку готельного господарства

Найбільші готельні об'єднання світу: інтегровані готельні ланцюги, консорціуми незалежних готелів, компанії, що спеціалізуються на наданні управлінських послуг. Їх вплив на тенденції в архітектурні, будівництві, оснащенні засобів розміщення. Шляхи інтеграції України в міжнародні готельні ланцюги.

Тенденції створення нових типів готелів, що призначені, для конкретної категорії населення, будівлі незвичайних готелів. Характеристика факторів, що позитивно впливатимуть на розвиток світової готельної індустрії.

Тема 5. Діяльність органів і служб стандартизації України в галузі готельного бізнесу

Принципи роботи органів і служб стандартизації в Україні в галузі туризму, порядок розробки, затвердження та реєстрація стандартів, загальні вимоги до стандартів. Значення та основи функціонування Державної системи стандартизації, сутність уніфікації, спеціалізації, взаємозамінності, розвиток вітчизняних систем стандартів, методичні принципи комплексної стандартизації, положення випереджувальної стандартизації.

Категорії стандартів: державні (ДСТУ), галузеві (ГСТУ), стандарти науково-технічних та інженерних товариств і спілок України (СТТУ), технічні умови (ТУУ), стандарти підприємств (СТП) і види стандартів: основоположні; на продукцію і послуги; на процеси; методи контролю (випробувань, вимірювань, аналізу), інформаційні показники стандартів.

Тема 6. Організаційно – правові форми та форми власності закладів готельного господарства

Заходи здійснення переходу від монополії держави на привласнення засобів і результатів виробництва і на управління ним до різноманітних форм власності. Різні форми власності засобів розміщення в Україні: державна, комунальна, приватна, державна-корпоративна, комунальна-корпоративна, змішана, іноземна, колективна. Особливості трактування форм власності в різних державних актах. Класифікатор форм власності.

Характеристика організаційно-правових форм суб'єктів підприємницької діяльності в готельному господарстві. Форми управління підприємствами готельного господарства. Форми об'єднань готельних підприємств, Організаційно-правові форми суб'єктів господарювання в засобах рекреаційної діяльності.

Тема 7. Типологія підприємств готельного господарства

Поняття типізації. Фактори, що впливають на типізацію готельних підприємств: місцезнаходження, функціональне призначення, термін перебування, режим експлуатації, рівень обслуговування, вік подорожуючих, мета подорожі.

Вплив мети подорожі на функціональне призначення закладу. Транзитні готелі - їх призначення, розташування та форми власності. Ділові готелі, курортні готелі, готелі для сімейного відпочинку, спортивні, туристичні... - їх призначення та місцезнаходження. Загальні та специфічні функціональні вимоги до готелів кожного типу.

Функціональні особливості підприємств: умови для відпочинку і спортивних розваг; організація конференц-послуг; послуг торгівлі; можливостями гнучкої зміни місткості номерного фонду; особливостями організації приміщень для ігор дітей; лікувально-оздоровчі процедури. Закордонний досвід типізації готелів.

Тема 8. Характеристика підприємств готельного господарства для відпочинку

Туристично-екскурсійні готелі (туристичні, готелі для масового туризму) для туристів з пасивним засобами пересування, їх місцезнаходження, строк перебування туристів, особливості структури приміщень.

Туристично-спортивні готелі – особливості їх місцезнаходження. Функціональні особливості готелів даного типу: наявність приміщень туристично-спортивного обслуговування та спортивно-оздоровчого призначення, наявність трас, споруд, що відповідають вимогам маршруту, створення умов для медичного, профілактично-лікувального обслуговування. Особливості функціонування готелів для спортсменів, що займаються окремими видами спорту. Готелі для сімейного відпочинку.

Спеціалізовані туристичні готелі – їх призначення, місцезнаходження. Характеристика і призначення мотелів, кемпінгів. Види ротелів, основне їх призначення і характеристика. Ботелі і ботокемпінги, їх призначення, місцезнаходження, організація приміщень для ночівлі та відпочинку. Особливості організації флайтелів – готелів для любителів авіаційного спорту.

Функціональні особливості підприємств: особливостями умов для відпочинку і спортивних розваг; організацією харчування; послугами торгівлі; можливостями гнучкої зміни місткості номерного фонду; особливостями організації приміщень для ігор дітей.

Тема 9. Характеристика лікувально-оздоровчих підприємств готельного господарства

Вимоги до лікувально-оздоровчих підприємств готельного господарства та їх основні типи: санаторії; пансіонати; бази та табори відпочинку; будинки відпочинку; сільські туристичні будинки; профілакторії.

Організаційні питання порядку комплектації кадрового забезпечення, організації матеріально-технічної бази, врахування екологічних вимог.

Тема 10. Сучасний підхід до класифікації підприємств готельного господарства

Основні принципи та загальні підходи до класифікації підприємств готельного господарства в різних країнах Європи, Америки, Азіатських країн.

Характеристика основних вимог до класифікації готелів, розроблених секретаріатом ЮНВТО в 1989 р.: до навколишньої території, будівель, якості устаткування і обладнання, організації номерного фонду, громадських і допоміжних приміщень, обслуговуючого персоналу тощо. Причини необхідності в класифікації готельних господарств.

Характеристика найбільш розповсюджених систем класифікації готельних господарств. Критерії класифікації готельного господарства України. Головний критерій, що визначає категорію готелю.

Підходи до розробки документів, які встановлюють класифікацію і порядок її наступного проведення, які притаманні для міжнародної та вітчизняної практики.

Комфорт – якісна характеристика номера. Значення функціонального, екологічного, естетичного комфорту для внутрішнього простору готелю.

Комплексність наданих послуг: інформаційні, комунальні, комунально-побутові, медичні, торговельні, фінансово-банківські, культурно-оздоровчі, туристично-екскурсійні, спортивні, рекреаційні тощо.

Вимоги до персоналу як один із важливіших критеріїв, що визначають категорію готелю.

Тема 11. Класифікація підприємств готельного господарства України

Основа класифікації готельного господарства України – міжнародна система «зірок». Єдині вимоги до всіх типів готелів, їх характеристика. Особливості загальних вимог до готельних господарств, що розташовані в рекреаційних зонах і зонах відпочинку.

Класифікація готельних господарств з урахуванням мінімальних вимог до певної категорії. Категорійність номерного фонду. Характеристика основних вимог до категорій номера: вища, перша, друга, третя, четверта. Порядок встановлення категорійності номера. Характеристика основних вимог до готелів від 5* зіркових до 1* зіркових.

Порядок проведення атестації готельного господарства. Органи, що мають право на проведення атестації готелю, порядок їх затвердження і умови роботи.

Документальне оформлення атестації готельного господарства і строки розгляду їх в постійно діючих комісіях. Умови переатестації в готельних господарствах України.

Тема 12. Архітектура та інтер'єр у готельному господарстві

Архітектурні рішення об'єктів підприємств готельного господарства: архітектура, стиль, ландшафтна архітектура, антропогенний ландшафт, інтер'єр.

Принципи організації внутрішнього простору, функції та елементи інтер'єр в приміщеннях засобів розміщення.

Інтер'єр як художня композиція. Основні методи створення художньої композиції, що застосовуються в створенні інтер'єрного простору приміщень: масштаб, тектоніка, єдність підпорядкування, співвідношення форм за різними характеристиками, ілюзорне сприйняття простору.

Тема 13. Функціональна організація приміщень підприємств готельного господарства

Склад і кількість приміщень будь-якого засобу розміщення залежить від його типу і місткості.

Основне призначення приміщень готельного господарства. Схеми функціональної організації приміщень залежно від місткості: малої та великої. Розподіл приміщень готельного господарства на групи: житлова; адміністрації; вестибюльна; громадського призначення; господарського і складського призначення; культурно-масового та спортивно-рекреаційного обслуговування. Склад приміщень залежно від груп та їх основне призначення: приміщення житлової групи; приміщення адміністративної групи; приміщення вестибюльної групи; приміщення ресторанного господарства; приміщення господарського і складського призначення; приміщення культурно-масового та спортивно-рекреаційного обслуговування.

Тема 14. Організація приміщень житлової групи

Приміщення, що входять до житлової групи. Номер як окреме приміщення для тимчасового помешкання. Основні елементи номера. Типи номерів. Характеристика різних типів номерів. Основні вимоги до організації номерного фонду. Приміщення для побутового обслуговування, їх основне призначення, обладнання. Склад приміщень: комплекс приміщень, що надають побутові послуги мешканцям готелю, приміщення обслуговуючого персоналу, приміщення для притирального інвентарю, санвузол для персоналу. Коридори – важливий комунікаційний вузол. Основні вимоги до коридорів. Хол – поверховий комунікаційний вузол, його призначення, обладнання, варіанти організації холів залежно від функціонального призначення.

Принцип пропорційності розподілу загальної площі номера між приміщеннями різного призначення.

Приміщення для побутового обслуговування на поверхах, їх просторова організація залежно від кількості функціональних зон.

Тема 15. Організація нежитлових груп приміщень підприємства готельного господарства

Організація приміщень адміністрації. Основні види приміщень адміністрації готельного господарства, їх розташування. Використання сучасного обладнання для проведення нарад, зборів,

неофіційних прийомів, експозицій тощо. Побутові приміщення для обслуговуючого персоналу готельного господарства, їх призначення, обладнання і вимоги до організації.

Організація приміщень вестибюльної групи. Характеристика основних функцій, приміщень вестибюльної групи та їх зонування. Характеристика зон вертикальних і горизонтальних комунікацій. Організація і обладнання приміщень вестибюльної групи.

Приміщення господарського і складського призначення, їх склад.

Приміщення і підприємства побутового обслуговування мешканців готельного господарства: перукарні, пункти дрібного ремонту речей, медичний пункт та ін. Основне призначення приміщень, їх організація, обладнання та розміщення.

Приміщення культурно-масового та спортивно-рекреаційного обслуговування. Організація і обладнання приміщень культурно-масового призначення. Приміщення спортивно-рекреаційного обслуговування в межах будівлі готельного господарства і прилеглий до нього території.

Тема 16. Технологія прийому та розміщення туристів у засобах розміщення

Сутність технологічного процесу виробництва готельних послуг – «прибуття – проживання – виїзд». Порядок оформлення туриста при прийомі в готель. Анкета прибулого в готель. Картка гостя – документ на право входу в готель. Картка руху ліжко-діб, що ведеться адміністратором. Список прибулих і мешканців на поверсі. Порядок оформлення плати за помешкання. Список осіб, які проживали - готелі. Варіант невикористаного авансу за помешкання. Касовий звіт за добу. Порядок оформлення за додаткове ліжко, за продовження перебування в номері, за переселення в інший номер. Порядок оформлення туристичних груп. Порядок оформлення виїзду гостя.

Автоматизація процесу прийому і розміщення туристів у готелі. Система бронювання і резервування місць у готелях. Автоматизація робочого місця порт'є: порядок поселення, вибір місця і номера для помешкання, порядок бронювання і резервування місць, індивідуальне та групове поселення, список мешканців готелю на дату, порядок розрахунку в іноземній і національній валюті, кошторис надання основних і додаткових послуг, касовий звіт за добу, порядок пошуку мешканця готелю за прізвищем, країною, номером помешкання, формами оплати послуг, архівами даних. Автоматизація робочого місця касира. Організація робочих місць служби прийому і розміщення з використанням технологічних процесів у роботі готельного господарства.

Тема 17. Організація роботи поверхового персоналу готелю

Персонал, який забезпечує приймання і обслуговування на поверсі, його обов'язки і посадові інструкції.

Функції поверхової служби: забезпечення обслуговування туристів в номерах, виконання санітарно-гігієнічних вимог по утриманню житлових приміщень, забезпечення належного рівня комфорту, надання побутових послуг тощо. Підготовка номерів до заселення. Приймання і розміщення проживаючих.

Вимоги до обслуговуючого персоналу в індустрії гостинності в різних категоріях готелів.

Тема 18. Організація надання додаткових послуг у підприємстві готельного господарства

Побутове обслуговування мешканців готелю – невід'ємна частина готельного сервісу. Основні послуги, що надаються безкоштовно: виклик швидкої допомоги, лікаря і доставка ліків; користування медичною аптечкою першої допомоги; доставка в номер або вручення персоналом готелю особистої кореспонденції; збереження ручного багажу; збереження цінностей та грошей, що здаються за описом.

Додаткові платні послуги. Організація послуг щодо прання, прасування, дрібного ремонту одягу та речей мешканців тощо. Порядок користування предметами культурно-побутового призначення і господарчого призначення в готельних господарствах.

Організація транспортного обслуговування. Організація автотранспорту за рахунок туру, порядок замовлення транспорту, вимоги до транспортних засобів і водіїв. Організація автотранспортного обслуговування туристів залежно від класу турів. Організація обслуговування

туристів, що подорожують на власному транспорті, укладення договору на прийом автотуристів, надання умов щодо обслуговування автомобілів у мотелях і кемпінгах. Надання готельними господарствами автомобілів напрокат. Організація автотранспортного господарства при готелях. Організація обслуговування автотранспортними засобами іноземних туристів.

Тема 19. Культура обслуговування в готельному господарстві

Суть психології обслуговування в готельному господарстві. Основні принципи спілкування персоналу з мешканцями готелю. Поняття культури обслуговування, норми поведінки людей у процесі спілкування. Основні вимоги до працівників готельного господарства: свідомість, дисципліна, відповідальність, професіоналізм, організованість, їх значення. Фактори, що впливають на результат якості обслуговування, – безпека; постійність; поведінка; повнота; умови; доступність; час. Естетика готельного виробництва – створення максимальних зручностей для мешканців і умов для праці персоналу. Культура поведінки працівників готелю: етикет, ввічливість, скромність, коректність, тактичність, манери, жести, рухи, вимоги до одягу, косметики. Культура мови; основні та важливі для готельної професії правила.

Тема 20. Технологія прибиральних робіт у житлових групах приміщень

Види технологічних циклів: основний, обслуговуючий, допоміжний. Технологічні операції та їх послідовність при здійсненні прибиральних робіт (за індивідуальною чи бригадною формами роботи покоївок). Види прибиральних робіт. Підготовка поверхів до заселення. Санітарно-гігієнічні вимоги до утримання житлових приміщень. Матеріали, механізми та інвентар, що застосовуються під час прибирання. Технологія здійснення прибирання житлової частини номеру. Технологія здійснення прибирання сан. вузлів. Техніка безпеки при проведенні прибирання. Дії персоналу готелю у випадках пожежі. Поведінка персоналу в екстремальних ситуаціях.

Тема 21. Організація виїзду з готелю

Організація виїзду із номерів. Прийом номера персоналом у споживачів готельних послуг. Порядок складання актів на відшкодування збитків готельного майна і актів на збуті речі.

Технологічний взаємозв'язок вестибюльної і поверхової служб в питаннях заїзду і виїзду споживачів готельних послуг.

Орієнтовний перелік питань

1. Сутність категорії «організація».
2. Організація виробництва (підприємства) ГГ: суть і завдання.
3. Організація виробництва послуг та їх роль в сучасній економіці.
4. Історія розвитку світового готельного господарства.
5. Нормативно-правове регулювання готельної індустрії.
6. Підтримка готельного бізнесу: міжнародний досвід.
7. Зародження готельної справи в Україні.
8. Виникнення в Україні перших гостьових підприємств.
9. Готельні підприємства м. Києва.
10. Розвиток готельної справи на західноукраїнських землях.
11. Сутність інтегрованих готельних ланцюгів, консорціуми незалежних готелів, компанії, що спеціалізуються на наданні управлінських послуг.
12. Тенденції розвитку: нові технології, глобалізація пропозиції та попиту, індивідуалізація обслуговування.
13. Шляхи інтеграції України в світове господарство.
14. Законодавчі акти, що регулюють діяльність готельного господарства.
15. Регулювання діяльності приватних закладів тимчасового розміщення.

16. Засоби державного регулювання – сертифікація та стандартизація, ДСТУ, застосування нормативів, технічних умов та регламентів.
17. Правила користування готелями та аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг.
18. Регулювання діяльності рекреаційних закладів.
19. Характеристика організаційно-правових форм та форм власності суб'єктів господарювання в готельному господарстві.
20. Форми управління підприємствами готельного господарства.
21. Форми об'єднань готельних підприємств.
22. Організаційно-правові форми суб'єктів господарювання в засобах рекреаційної діяльності.
23. Колективні і індивідуальні засоби розміщення готельного типу
24. Засоби розміщення не готельного типу
25. Засоби розміщення рекреаційної діяльності
26. Фактори, що впливають на типізацію засобів розміщення
27. Типи та види підприємств готельного господарства для відпочинку.
28. Загальна характеристика та особливості підприємств для відпочинку у готельному господарстві.
29. Функціонування лікувально-оздоровчих підприємств готельного господарства.
30. Існуючі різновиди лікувально-оздоровчих підприємств в готельному господарстві та їх особливості.
31. Історичні підходи до класифікації готелів.
32. Основні принципи, які закладені в класифікацію підприємств готельного господарства.
33. Загальні вимоги до підприємств готельного господарства.
34. Вимоги до різних категорій готелів України.
35. Структура сучасного ринку засобів розміщення.
36. Характеристика індивідуальних та колективних засобів розміщення.
37. Критерії класифікації засобів розміщення.
38. Класифікація засобів розміщення за рівнем комфорту за кордоном.
39. Основні терміни та їх визначення.
40. Основні архітектурні стилі.
41. Інтер'єр. Основні поняття і вимоги.
42. Інтер'єр як художня композиція.
43. Меблі в інтер'єрі підприємств готельного господарства.
44. Декоративне мистецтво в художньому оформленні в готельному приміщенні.
45. Кольорове рішення в інтер'єрі приміщень.
46. Фактори, що визначають кількісно-якісний склад приміщень у підприємстві готельного господарства.
47. Розподіл приміщень у підприємствах готельного господарства на групи.
48. Функціональна організація приміщень.
49. Склад приміщень, що належать до житлової групи.
50. Характеристика типів та категорій номерів.
51. Склад приміщень побутового обслуговування.
52. Характеристика та основні вимоги до коридорів, холів.
53. Організація приміщень адміністративної групи.
54. Організація приміщень вестибюльної групи.
55. Організація приміщень культурно-масового та спортивно-рекреаційного призначення.
56. Приміщення господарського і складського призначення.
57. Нормативна та експлуатаційна документація служби приймання та обслуговування.
58. Правила користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг, їх значення.
59. Форми документів суворої звітності.
60. Правила внутрішнього трудового розпорядку готелю.

61. Посадові обов'язки працівників СПО (служба приймання та обслуговування).
62. Функціональні обов'язки адміністратора.
63. Функціональні обов'язки консьєржа готелю.
64. Функціональні обов'язки порт'є готелю.
65. Функціональні обов'язки оператора автоматизованого розрахунку.
66. Функціональні обов'язки швейцара.
67. Стандарт роботи працівників СПО (служба приймання та обслуговування).
68. Бронювання основних та додаткових послуг в готелі.
69. Порядок розміщення споживачів готельних послуг.
70. Склад та функції поверхової служби готелю.
71. Вимоги до обслуговуючого персоналу готелю.
72. Функціональні обов'язки працівників поверхової служби готелю.
73. Організація надання додаткових послуг.
74. Організація надання послуг харчування в засобах розміщення.
75. Організація торгівельно-побутових послуг в засобах розміщення.
76. Організація послуг бізнес-центрів і конференц-залів в засобах розміщення.
77. Організація транспортних послуг в засобах розміщення.
78. Організація екскурсійних послуг в засобах розміщення.
79. Організація рекреаційних послуг в засобах розміщення: лікувально-профілактичних, спортивно-оздоровчих, видовищно-розважальних, інформаційно-пізнавальних.
80. Значення інформаційного обслуговування для підвищення рівня готельного сервісу.
81. Характеристика та організація інформаційних послуг.
82. Поняття культури обслуговування, норми поведінки людей у процесі спілкування.
83. Корпоративна культура та програми лояльності.
84. Організація готельного номеру та його обслуговування.
85. Роботи з прибирання у приміщеннях готелю.
86. Матеріали для робіт з прибирання, інвентар, механізми, обладнання.
87. Технологічний взаємозв'язок вестибюльної та поверхової служб готелю з питань виїзду гостей.
88. Технологія прийому номера у проживаючих.
89. Складання актів на забуті речі та пошкодження готельного майна.

Критерії оцінювання співбесіди

Заключення	Характеристики критеріїв оцінювання знань
Рекомендований	Абітурієнт має глибокі міцні і системні знання з навчального матеріалу. Вільно володіє понятійним апаратом та висловлює власні думки. Вміє самостійно доводити, пояснювати зв'язок між поняттями, самостійно оцінює окремі нові факти, явища, ідеї, виявляючи особисту позицію щодо них.
	Абітурієнт має міцні ґрунтовні знання з теоретичних курсів вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, в тому числі застосовує його на практиці;самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу дисципліни.
	Абітурієнт знає програмний матеріал повністю, але недостатньо володіє вміннями доводити, пояснювати окремі поняття, не може вийти за межі певної теми.

	Абітурієнт знає основні положення програмного матеріалу, має уявлення про основні закономірності, але його знання мають загальний характер. Пояснення основних процесів відбувається на емпіричному рівні. Не вміє встановлювати логічну послідовність в будові, структурі, функціях, допускає помилки у визначенні основних понять.
	Абітурієнт знає основні положення з дисциплін, але його знання мають загальний характер. Студент володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою уточнюючих питань логічно відтворити значну його частину.
Не рекомендований	Абітурієнт має фрагментарні знання з усіх курсів. Не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. Не вміє викласти програмний матеріал. Мова невиразна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею.
	Абітурієнт не має знань зі значної частини навчального матеріалу; допускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань.

Рекомендована література «СУЧАСНІ РІЗНОВИДИ ТУРИЗМУ»

Основні законодавчі та нормативно-правові акти:

1. Конституція України. – К.: Україна, 1996.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV
3. «Про внесення змін до Закону України «Про туризм»: Закон України // Туристичний вісник. – 2004. – №1.

Основна література:

1. Агафонова Л. Г. Туризм, готельний та ресторанний бізнес: ціноутворення, конкуренція, державне регулювання : навч. посіб. / Л. Г. Агафонова, О. Є. Агафонова. – К. : Знання України, 2002. – 358 с.
2. Активний відпочинок та туризм для неповносправних: посібник / Упор. Ковальська С., Давидів А. – Львів: Каменяр, 2006. – 152 с.
3. Алієва-Барановська В. М., Дахно І. І. Міжнародний туризм: навч. посібник-довідник. – К. : «Центр учбової літератури», 2012. – 344 с.
4. Бабарицька В. К. Менеджмент туризму. Туроперейтинг. Понятійно-термінологічні основи, сервісне забезпечення тур продукту : навч. посіб. / В. К. Бабарицька, О. Ю. Малиновська. – Вид. 2-ге, перероб. та допов. – К. : Альтерпрес, 2008. – 230 с.
5. Бейдик О.О. Словник-довідник з географії туризму, рекреалогії та рекреаційної географії. – К. : Палітра, 1997. – 130 с.
6. Биржаков Н.М. Введение в туризм. – СПб. : Герда, 2002. – 400 с.
7. Волошин О., Капрук І., Малинович Л., Сварник М. Сільський відпочинок для неповносправних: посібник. – Львів : Ліга-Прес. – 2011. – 232 с.
8. Гафіяк М. І. Лижний туризм / М. І. Гафіяк, Л. М. Войнов. – К. : Здоров'я, 1977. – 68 с.
9. Грабовський Ю. А. Спортивний туризм : навч. посіб. / Ю. А. Грабовський, О. В. Скалій, Т. В. Скалій. – Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2009. – 301 с.
10. Дмитрук О. Ю., Дмитрук С. В. Екотуризм: навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2009. – 358 с.

11. Дмитрук О. Ю., Щур Ю. В. Спортивно-оздоровчий туризм: навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2008. – 2080 с.
12. Дмитрук О. Ю. Спортивно-оздоровчий туризм : навч. посіб. / О. Ю. Дмитрук, Ю. В. Щур. – 2-вид., перероб. та допов. – Київ : Альтерпрес, 2008. – 280 с.
13. Дублянський В. М. Спелеотуризм / В. М. Дублянський. – К. : Здоров'я, 1973. – 72 с.
14. Дубович І. А. Країнознавчий словник-довідник. – 5-те. вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 839 с.
15. Кляп М. П., Шандор Ф. Ф. Сучасні різновиди туризму: навч. посібник. – К. : Знання, 2011. – 334 с.
16. Крачило Н.П. Основы туризмоведения. – К. : Вища шк., 1980. – 110 с.
17. Любіцева О.О. Туризмознавство: вступ до фаху: підручник / О.О. Любіцева, В.К. Бабарицька. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. - 335 с.
18. Мальська М. П., Худо В. В. Туристичний бізнес: теорія та практика. : навч. посіб. – К. : Центр учбової л-ри, 2007.– 424 с.
19. Організація туризму: підручник / І.М. Писаревський, С.О. Погасій, М.М. Покоłodна та ін.; за ред. І.М. Писаревського. – Х. : ХНАМГ, 2008. – 541 с.
20. Рутинський М. Й., Зінько Ю. В. Зелений туризм. – К. : Знання, 2008. – 271 с.
21. Рутинський М. Й. Замковий туризм в Україні : навч. посіб. / М. Й. Рутинський. – К. : ЦУЛ, 2007. – 431 с.
22. Смолій В. А., Федорченко В. К., Цибух В. І. Енциклопедичний словник-довідник з туризму / Передмова В. М. Литвина. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2006. – 372 с.
23. Сокол Т.Г. Основы туризмознавства: навч. посіб. – К. : Ред Лайн, 1999. – 77 с.
24. Сокол Т. Г. Основы туристичної діяльності: Підручник. – К. : Грамота, 2006. – 264 с.
25. Туристический терминологический туризм. Справочно-методологическое пособие. – М., 1999. – 664 с.
26. Устименко Л. М. Основы туризмознавства: Навчальний посібник. – К. : Альтерпрес, 2009. – 320 с.
27. Уокер Дж. Введение в гостеприимство: Учебник. – М. : Юнити-Дана, 2008. – 785 с.
28. Федорченко В. К., Мініч І. М. Туристський словник-довідник. – К., 2000.
29. Філіпов З. І. Спортивний туризм. Організація і методика спортивно-туристичної роботи : навч. посіб. – Дрогобич : Коло, 2010. – 344 с.
30. Храбовченко В. В. Экологический туризм. – М. : Финансы и статистика, 2004.
31. Види туризму – зібрання електронних носіїв – Режим доступу: <http://tourlib.net/vidy.htm>
32. Всесвітня туристична організація. - Режим доступу: <http://www2.unwto.org/en>
33. Українська асоціація екологічного туризму. – Режим доступу: <http://uaeta.org>

«СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ГЕОГРАФІЯ КРАЇН СВІТУ ТА ТУРИСТИЧНІ РЕГІОНИ»

1. Александрова А.Ю. Международный туризм / Александрова А. Ю. – М. : Аспект Пресс, 2001. – 461 с.
2. Алаев Э.Б. Социально-экономическая география: Понятийно-терминологический словарь / Э.Б. Алаев. – М. : Мысль, 1983.
3. Атлас економічна і соціальна географія світу: 10-11 клас. – К.: ДНВП “Картографія”, 2016. – 53 с.

4. Безуглий В.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу / В.В. Безуглий, С.В. Козинець. – К. : Вид-во «Академія», 2003.
5. Бейдик О.О. Географія. Для вступників до вищих навчальних закладів / О.О. Бейдик, М.М. Падун. – К. : Либідь, 2002. – 304 с.
6. Вишневська О.О., Парфіненко А.Ю., Сідоров В.І. Туристичне країнознавство: підручник / О. О. Вишневська, А. Ю. Парфіненко, В. І. Сідоров. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 594 с.
7. Географія туризму. Учебник для вузов / под. ред. : А. Ю. Александровой. – М. : КноРус, 2009. – 592 с.
8. Голиков А. П. Економіка зарубіжних країн : навч. посіб. / А.П. Голиков, О.Г. Дейнека, Л.О. Позднякова, П.О. Черномаз. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 463 с.
9. Головченко В. Країнознавство: Азія, Африка, Латинська Америка, Австралія і Океанія : навч. посіб. / В. Головченко, О. Кравчук – К. : Нічлава, 2006. – 336 с.
10. Ігнат'єв П. М. Країнознавство. Країни Азії : навч. посіб. / П.М. Ігнат'єв– 2-е вид. Чернівці : Книги – ХХІ, 2006. – 423 с.
11. Дмитревский Ю.Д. Туристские районы мира / Ю.Д. Дмитревський. – М. : Смоленск. 2000.
12. Економіка зарубіжних країн : підручник / А.С. Філіпенко, В.А. Вергун, І.В. Бураківський. – К. : Либідь, 1996.
13. Економічна і соціальна географія світу. 10 клас : Атлас. – К. : НВП «Картографія», 2011. – 48 с.
14. Кузишин А. В. Міжнародний туризм : навч. посібник / А. В. Кузишин. – Тернопіль : Вектор, 2016. – 204 с.
15. Мальська М.П. Країнознавство: теорія та практика : підручник / М.П. Мальська, Н.В. Антонюк, Ю.С. Занько, Н.М. Ганич. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 528 с.
16. Масляк П. О. Країнознавство : підручник / П.О. Масляк– К. : Знання, 2007. – 292 с.
17. Мироненко Н.С. Страноведение: теория и методы : Учебн. пособие для вузов / Н.С. Мироненко. – М. : Аспект Пресс, 2001.
18. Мироненко М. С. Страноведение: Теория и методы : Учебн. пособ. для вузов / М.С. Мироненко. – М. : Аспект Пресс, 2001. – 268 с.
19. Окладникова Е. А. Международный туризм. География туристских ресурсов мира / Окладникова Е. А. – М. : СПб., 2002. – 384 с.
20. Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка [Текст] : підручник / Н. Е. Аванесова; Харків. нац. ун-т буд-ва та архітектури. – Харків : Щедра садиба плюс, 2015. – 223 с.
21. Родионова И.А. Учебное пособие по географии. Политическая карта мира. География мирового хозяйства / И.А. Родионова. – М. : Моск. лицей, 1996.
22. Соціально-економічна географія світу / за ред. С.П. Кузика. – Тернопіль, 1998.
23. Стафійчук В. І., Малиновська О. Ю. Туристичне країнознавство: туристичні ресурси світу: Європа, Азія, Австралія та Океанія : навч. посіб. / В.І. Стафійчук, О.Ю. Малиновська. – К. : Альтпрес. – 2009. – 427 с.
24. Туристичне країнознавство: країни лідери туризму: Навч. посіб. / Під ред.: О. О. Любіцевої. – К. : Альт-прес, 2008. – 436 с.
25. Ушаков Д. С. Страноведение: Учебн. пособ. / Д. С. Ушаков. – М.; Ростов- н/Д : МарТ, 2007. – 253 с.
26. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / Под ред.: д-ра геогр. наук, проф. С.Б. Лаврова, канд. геогр. наук Н.В. Каледина. – М. : Гардарики, 2002. – 928 с.
27. Яценко Б. П. Країнознавство: основи теорії : навч. посіб. / Б. П. Яценко, В. К. Бабарицька. – К. : Либідь, 2009. – 312 с.
28. Юрківський В.М. Країни світу / В.М. Юрківський. – К. : Либідь, 1999.
29. Юрківський В.М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни / В.М. Юрківський. – К. : Либідь, 2000.
30. Шаблій О.І. Основи загальної суспільної географії / О.І. Шаблій. – Львів : Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003.
31. Офіційний сайт Світового банку. Режим доступу: www.worldbank.org

32. Офіційний сайт Світової Торгівельної Організації. Режим доступу: www.wto.org
33. Офіційний сайт Комісії ООН з промислового розвитку ЮНІДО. Режим доступу: www.unido.org
34. Офіційний сайт корпорації British Petroleum (статистика з енергетики – Statistical Review of World Energy). Режим доступу: www.bp.com
35. Офіційний сайт OICA (International Organization of Motor Vehicle Manufacturers) – статистика з машинобудування. Режим доступу: www.oica.net
36. Офіційний сайт Всесвітньої організації World Steel Association (статистика з чорної металургії). Режим доступу: www.worldsteel.org
37. Офіційний сайт FAO (статистика з сільського господарства – Food and Agricultural Organization of the United Nations). Режим доступу: www.fao.org
38. Офіційний сайт компанії CNN. Режим доступу: www.money.cnn.com
39. Офіційний сайт ЦРУ США (статистика за країнами World Factbook). Режим доступу: www.cia.gov
40. Офіційний сайт Організації економічного співробітництва і розвитку (Organisation for Economic Cooperation and Development). Режим доступу: www.oecd.org
41. Офіційний сайт консалтингової компанії «Влант» (статистика по світовому господарству). Режим доступу: <http://www.vlant-consult.ru/projects/materials/>
42. Сайт регіональної статистики. Режим доступу: www.world-gazetteer.com
43. Географія світу. Режим доступу: www.geo-tur.narod.ru
44. Країни світу. Режим доступу: www.world-countries.org.ua
45. Країни світу. Режим доступу: www.allcountries.org.ua
46. Країни світу. Режим доступу: www.strani.ru

«ГЕОГРАФІЯ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ»

1. Азарян О.М. Ринок туристичних послуг: моніторинг і розвиток комплексу маркетингу : монографія / О.М. Азарян, Н.Л. Жукова. – Донецьк : Вид-во ДонМУ, 2002. – 241 с.
2. Александрова А.Ю. География мировой индустрии туризма / А.Ю. Александрова. – М. : Аспект Пресс, 1998. – 412 с.
3. Александрова А.Ю. Международный туризм / А.Ю. Александрова. – М. : Аспект Пресс, 2004. – 470 с.
4. Бейдик О.О. Рекреційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування / О.О. Бейдик. – К. : Київський університет, 2001. – 395 с.
5. Блїй Г. де, Муллер Пітер. Географія: світи, регіони, концепти / Пер з англ.; Передмова та розділ «Україна» О. Шаблія. – К. : Либідь, 2004. – 740 с.
6. Всё о чудесах света. – Санкт-Петербург : ООО «СЗКЭО», 2007. – 208 с.
7. География туризма : учебник / кол. авторов; под ред. А. Ю. Александровой. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : КН ОРУС, 2009. – 592 с.
8. Григорьева Е. Чудеса света : Энциклопедия / Е. Григорьева, Е. Гуглина. – М. : ООО «РОСМЭН-ИЗДАТ », 2000. – 111 с.
9. Губарева М. В. 100 великих храмов мира / М.В. Губарева, А. Ю. Низовский – М. : Вече, 2000. – 512 с.
10. Дмитревский Ю.Д. Туристские районы мира / Ю.Д. Дмитревский. – Смоленск, 2000.
11. Долматов Г.М. Международный туристский бизнес: история, реальность и перспективы / Г.М. Долматов. – Ростов-на-дону : Феникс, 2001.
12. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу: навчальний посібник [для студ. вищ. навч.

- закл.] / Л.П. Дядечко. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
13. Жукова М.А. Индустрия туризма: менеджмент организаций / М.А. Жукова. – М. : Финансы и статистика, 2006. – 200 с.
14. Козик В.В. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / В.В. Козик, Л.А. Панкова, К.Б. Даниленко – К. : Знання-Пресс, 2003. – 406 с.
15. Крачило Н.П. География туризма / Н.П. Крачило. – К. : Вища шк. Головное изд-во, 1987. – 208 с.
16. Крачило Н.П. Краєзнавство і туризм : навч. посіб. / Н.П. Крачило. – К. : Вища школа, 1994. – 191 с.
17. Кузик С.П. Географія туризму : навчальний посібник / С.П. Кузик. – К. : Знання, 2011. – 271 с.
18. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) / О.О. Любіцева. – К. : Альтерпрес, 2003. – 436 с.
19. Любіцева О.О. Методика розробки турів : навч. посіб. / О.О. Любіцева. – 2-е вид., перероб. та допов. – К. : Альтерпрес, 2008. – 300 с.
20. Масляк П.О. Рекреаційна географія : навч. посіб. / П.О. Масляк. – К. : Знання, 2008. – 343 с.
21. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України / В.І. Мацола. – Львів, 1997.
22. Мацюк О.Я. Замки і фортеці Західної України. Історичні мандрівки / О.Я. Мацюк. – Львів : Центр Європи, 2005. – 192 с.
23. Менеджмент туризма: Туризм и отраслевые системы : учебник / [И.В. Зорин, А.И. Зорин, Т.А. Ирисова и др.]. – М. : Финансы и статистика, 2002. – 272 с.
24. Низовський А.Ю. 100 великих чудес України / А.Ю. Низовський. – К. : Арій, 2007. – 416 с.
25. Николаенко Д.В. Рекреационная география / Д.В. Николаенко. – М. : Владос, 2001. – 279 с.
26. Павлова И.В. Элективный курс «География международного туризма». Краєзнавство. Географія. Туризм / И.В. Павлова. – № 21-23 (554-556), червень. – 2008.
27. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство : навч. посіб. / Є.В. Панкова. – К. : «Альтерпрес», 2003. – 352 с.
28. Папирян Г.А. Международные экономические отношения: экономика туризма / Г.А. Папирян. – М., 1998.
29. Парфіненко А.Ю. Туристичне країнознавство : навч. посіб. для ВНЗ (рек. МОН України) / А.Ю. Парфіненко. – Х. : Бурун Книга, 2009. – 288 с.
30. Петранівський В.Л. Туристичне краєзнавство : навч. посіб. / В.Л. Петранівський, М.Й. Рутинський / За ред. проф. Ф. Д. Заставного. – 2-ге вид., виправл. – К. : Знання, 2008. – 575 с.
31. Петринка Л.В. Географія туризму / Л.В. Петринка. – Частина 1. – Х. : Вид. група «Основа», 2011. – 95 с.
32. Пик С.М. США – Велика Британія: «особливі відносини». – К. : Знання, 2006. – 283 с.
33. Пузакова Е.П. Международный туристический бизнес / Е.П. Пузакова, В.А. Честникова. – М. : «Экспертное бюро-М», 1997. – 176 с.
34. Регіон Балтійського моря / За ред. М. Мальського, Н. Антонюк. – Львів, 2005. – 359 с.
35. Романов А. А. Зарубежное туристское страноведение. – М. : Советский спорт, 2001. – 288с.
36. Романов А. А. География туризма / А.А. Романов, Р. Г. Саакянц. – М. : Советский спорт, 2002. – 464 с.
37. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України / В.П. Руденко. – Львів, 1998.
38. Рутинський М. Й. Замковий туризм в Україні. Географія пам'яток фортифікаційного зодчества та перспективи їх туристичного відродження : навч. посіб. / М.Й. Рутинський. – Київ : Центр учбової літератури, 2007. – 432 с.
1. Рутинський М.Й. Географія туризму України : навч.-метод. посібн. / М.Й. Рутинський. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 160 с.
2. Рутинський М.Й. Туристичний комплекс Карпатського регіону України : навч. посіб. / М.Й. Рутинський, О.В. Стецюк – Чернівці : Книги – ХХІ, 2008. – 440 с.
39. Сажнева Н.М. Рекреаційна географія : навч. посіб. / Н.М. Сажнева. – Мелітополь : Люкс, 2008. – 329 с.

40. Сажнева Н.М. Рекреаційна географія та туризм (словник-довідник сучасних термінологічних понять) : навч. посіб. / Н.М. Сажнева, І.А. Арсененко – Мелітополь : «Люкс», 2007. – 254 с.
41. Самойленко А.А. Географія туризму: Введення в дисципліну : учебное пособие. / А.А. Самойленко. – Ростов н/Д : «Феникс», 2006. – 368 с.
42. Скрипник Н. Я. Рекреаційна географія [текст] : навч. посіб. / Скрипник Н. Я., Сердюк А. М. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 296 с.
43. Смаль І.В. Туристичні ресурси світу : навч. посіб. / І.В. Смаль. – Ніжин : Видавництво Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2010. – 336 с.
44. Сокол Т.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні : навч. посіб. / Т.Ф. Сокол. – К. : Музична Україна, 2002. – 256 с.
45. Стафійчук В. І. Туристичне країнознавство: туристичні ресурси світу. Європа, Азія, Австралія та Океанія : [навч. посіб.] / В. І. Стафійчук, О. Ю. Малиновська. – К. Альтерпрес, 2009. – 427 с.
46. Стафійчук В.І. Рекреалогія : навч. посіб. / В.І. Стафійчук. – К. : Альтерпрес, 2006. – 264 с.
47. Туристичне країнознавство: країни лідери туризму [Текст] : навч. посіб. / За ред. О.О. Любіцева. – К. : Альтерпрес, 2008. – 436 с.
48. Туристичні ресурси України / Під ред. О.І. Лугової. – К. : Інститут туризму федерації профспілок України, 1996. – 352 с.
49. Федорченко В.К. Історія туризму в Україні : навч. посіб. / В.К. Федорченко, Т.А. Дюрова. – К. : Вища школа, 2002. – 195 с.
50. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія : навч. посіб. / Н.В. Фоменко. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.
51. Чеховська Л.Я. Основи краєзнавчо-туристичної діяльності : навч. посіб. / Л.Я. Чеховська, Р.Р. Сіренко. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2007. – 172 с.

«ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В СВІТІ»

Основна література:

1. Абрамов В.В., Тонкошкур М.В. Історія туризму: підруч. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 294 с.
2. Аванесова Г.А. Сервисная деятельность: историческая и современная практика, предпринимательство, менеджмент. – М. : Аспект Пресс, 2005. – 317 с.
3. Верн Ж. История великих путешествий: В 3-х кн./ Пер. з фр. Е.Брандиса. – М.: Терра, 1993.
4. Воронкова Л. П. История туризма и гостеприимства: Учеб. пособие. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2004. – 304 с.
5. Воронкова Л. П. История туризма: Учеб. пособие. – М.: Моск. психол.-соц. ин-т; Воронеж: Изд-во НПО «МО-ДЭК», 2001. – 304 с.
6. Магидович В. И., Магидович И. П. Очерки по истории географических открытий: В 5 т. (3-е изд. перераб. и доп.) – М.: Просвещение, 1982-1986.
7. Макаренко С.Н., Саак А.Э. История туризма. – Таганрог: Изд-во ТРТУ, 2003. – 94 с.
8. Соколова М. В. История туризма: Учеб. пособие для студ. вузов. – 4-е изд., перераб. – М.: Издат. центр «Академия», 2007. – 352 с.
9. Усыкин Т. С. Очерки истории российского туризма. – СПб.: Герда, 2000. – 224 с.
10. Устименко Л.М., Афанасьев І.Ю. Історія туризму: Навч. Посібник. – 2-е вид., переробл. та допов. – К.: Альтерпрес, 2008. – 354 с.
11. Федорченко В. К., Дюрова Т. А. Історія туризму в Україні: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2002. – 195 с.
12. Шаповал Г. Ф. История туризма. – Минск: ИП Эко-перспектива, 1999. - 303 с.

Допоміжна література:

1. Алексеев А. Колумбы Росские. – Магадан: Книжное издательство, 1966. – 182 с.

2. Амундсен Рауль // 100 человек, которые изменили ход истории. – Москва. – 2009. – №57. – С.4-31.
3. Ананьев Д.А., Комлева В.Е., Раев Д.Я., Резун Д.Я., Соколовский И.Р., Туманик Е.Н. «Новые земли» и освоение Сибири в XVII – XIX вв.: очерки истории и историографии / Ответственный ред. Д.Я. Резун. – Новосибирск: Сова, 2006. – 227 с.
4. Бурлак В.Н Русская Америка. – М.: Вече, 2009. – 384 с.
5. Вейле К. История человечества: Австралия и Океания. – СПб.: ООО «Издательство Полигон», 2004. – 221 с.
6. Винничук Л. Люди, нравы и обычаи Древней Греции и Рима / Перев. с поль. В.К.Ронина. – М.: Высшая школа, 1988. – 496 с.
7. Всемирная история в датах и событиях (Перев. с франц.). – ОАО Издательство «Радуга», 2002. – 630 с.
8. Географічні відкриття: пер з фр. / Авт. тексту С.Дерем – К.: Махаон-Україна, 2008. – 128 с.
9. Григорович-Барський В. Мандрі по Святих Місях Сходу з 1723 по 1747 рік. – К.: Основи, 2000. – 768 с.
10. Дитмар А.Б. От Птоломея до Колумба. – М. : Мысль, 1989. – 253 с.
11. Дыгало В. История корабля. – М.: Изобразительное искусство, 1991. – 65 с.
12. Древние цивилизации / С.С.Аверенцев, В.П.Алексеев, В.Г.Ардзинба и др.; Под общей ред. Г.М.Брнгард-Левина. – М.: Мысль, 1989. – 479 с.
13. Древняя Русь в свете зарубежных источников. Учебное пособие для студентов вузов /М.Б.Бибииков, Г.В.Глазырина, Т.Н.Джаксон и др.; под ред. Е.А.Менльниковой. – М.: «Логос», 2003. – 608 с.
14. Древняя Русь в свете зарубежных источников: Хрестоматия. – в 3 томах. – М.: Русский Фонд содействия образованию и науке, 2007-2009.
15. Дюверже К. Кортес. – М.: Молодая гвардия, 2005. – 191 с.
16. Енциклопедія українознавства: в 11 томах / Під ред. В. Кубійовича / Перевидання в Україні. – Львів: НТШ, 1993-2003.
17. Зорин И. В., Каверина Т. П., Квартальнов В. А., и др. Менеджмент туризма. Туризм как вид деятельности: Учебник. - М.: Финансы и статистика, 2003. - 288 с.
18. Зубко А. М. Опис Русі-України західноєвропейськими подорожниками Платона Карпіні та Віллемом Рубрукком (XIII ст.) // Туристично-краєзнавчі дослідження. – Вип. 1; Ч. 2. – К.: КМ Трейдінг, 1998. – С. 270–280.
19. Иллюстрированная хроника открытий и изобретений с древнейших времен и до наших дней: Люди, даты, события / Дж. Кларк; Перев. с англ.М.Я.Беньковский и др. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2002. – 322 с.
20. История средних веков: Учебник: В 2 т. / Под ред. С. П. Карпова. - М., 1998.
21. Історія України: нове бачення: У 2 т. / Під ред. В.А.Смоля. – К.,1995.
22. Квартальнов В. А. Туризм: Учеб. пособие. - М.: Финансы и статистика, 2000. – 320 с.
23. Кёте Р. П. Путешественники – первооткрыватели. – М. : Слово, 2005. – 48 с.
24. Кифяк В.Ф. Організація туризму: Навчальний посібник. – Чернівці: Книги – XXI, 2011. – 344 с.
25. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. – Чернівці: Книги-XXI, 2003. – 300 с.
26. Клементс Дж. Зниклий світ: Вікінги. – К.: Махаон-Україна, 2008. – 133 с.
27. Клюдас А. Корабли. – М.: Слово, 2005. – 48 с.
28. Колумб // 100 человек, которые изменили ход истории. – Москва. – 2008. – №31. – С.4-
29. Костюк О.М. «Історія туризму та рекреації» – К. : Знання, 2011. – 415 с
30. Куглер Б. История крестовых походов. – Ростов н/Д:»Феникс»,1995. – 512 с.
31. Крип'якевич І. Всесвітня історія: у 3 книгах. – К.: Либідь,1995.
32. Лаллеман Ф. Пифей. Бортовой дневник античного мореплавателя. – М.,1938.
33. Ланге П. В. Подобно солнцу...Жизнь Фернана Магеллана и первое кругосветное плавание – М.: Прогресс, 1990. – 208 с.
34. Лиелайс А. Каравеллы выходят в океан. – Рига: Издательство «Лиесма». – 285 с.
35. Лиелайс А. Конкистадоры. – Рига: Издательство «Лиесма». – 463 с.

36. Лурье С.Я. Геродот. – Москва-Ленинград: Издательство Академии наук СССР, 1947. – 213 с.
37. Малов В. Географические карты . – М.: Слово, 2001. – 48 с.
38. Малов В. Музеи. – М.: Слово, 2000. – 48 с.
39. Мальська М.П., Худо В.В. Туристичний бізнес: теорія та практика. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 424 с.
40. Марко Поло // 100 человек, которые изменили ход истории. – Москва. – 2008. – №18. – С.4-31.
41. Маховский Я. История морского пиратства. – М.: Издательство «Наука», 1972. – 288 с.
42. Менеджмент туризма. Туризм как вид деятельности/Под ред. В. А. Квартальнова. - М.: Финансы и статистика, 2005. - 288 с.
43. Московское государство XV-XVII вв. по сказаниям современников-иностранцев: 2 изд./ Сост. Н.В.Бочкарев. – М.: «Крафт+», 2000. – 248 с.
44. Мурзаев Э.М. География в названиях. – М. : Издательство «Наука», 1982. – 177 с.
45. Муромов И. А. 100 великих путешественников. – М.: Вече, 2001. – 656 с.
46. Поспелов Е.М. Географические названия мира: Топонимический словарь. – М. : Русские словари, 1998. – 372 с.
47. Про затвердження Державної програми розвитку туризму на 2002-2010 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.02 № 583. Додаток: державна програма розвитку туризму на 2002-2010 роки // www.rada.kiev.ua.
48. Про туризм: Закон України від 15.09.95 № 324/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 31. – С. 241. – С 705-717.
49. Сакун Л В. Історичні корені та етапи розвитку туризму в Західній Європі // Проблеми міжнародного туризму: Зб. наук. ст. – К.: ТОВ Час Пік, 1997. – 264 с.
50. Січинський В. Чужинці про Україну. – К.: Довіра, 1992. – 252 с.
51. Снисаренко А.Б. Рыцари удачи. – СПб.: Судостроение, 1991. – 448 с.
52. Сокол Т. Г. Основы туристической деятельности: Пособие. – К.: Грамота, 2006. – 264 с.
53. Субботин М.А. Великие открытия. Колумб. Васко да Гама. Магеллан. – М. : Издательство УРАГО, 1998. – 272 с.
54. Субтельний О. Україна. Історія. – К.,1992.
55. Федорченко В. К. Гостиничный и ресторанный бизнес: история и перспективы // Гостиничный и ресторанный бизнес. – 2001. – № 1. – С. 16-19; № 2. – С. 29-34; № 3. – С. 16-21.
56. Харден Д. Финникийцы. Основатели Карфагена / Пер. с англ. Л.А.Игоревского. – М.: ЗАО Центрполиграф, 2004. – 263 с.
57. Хмельницкий С. Николай Михайлович Пржевальский. 1839-1888. – Ленинград: Молодая гвардия, 1950. – 418 с.
58. Хождение за три моря Афанасия Никитина 1466-1472 гг. – Москва-Ленинград: Издательство Академии наук СССР, 1958. – 283 с.
59. Христов Т.Т. Религиозный туризм: Учебн. Пособие для студентов высш. учеб. Заведений. – М.,2003. – 195 с.
60. Ципоруха М.И. Покорение Сибири. От Ермака до Беринга. – М.: Вече, 2004. – 400 с.
61. Шифман И.Ш. Финикийские мореходы. – М.: Издательство «Наука», 1965. – 82 с.
62. Шумовский Т.А. Арабы и море. По страницам рукописей и книг. – М.: Издательство «Наука», 1964. – 191 с.

Інформаційні ресурси:

1. www.knigi.tr200.ru
2. www.rada.gov.ua
3. www.vechervkarpatah.at.ua
4. www.transatlas.com.ua
5. [http:// library.tup.km.ua](http://library.tup.km.ua)
6. [http:// histua.com](http://histua.com)

«ОРГАНІЗАЦІЯ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА»

Основна література:

1. Бутенко О. П. Аналіз ринку ресторанного господарства України та перспективи його розвитку / О. П. Бутенко, І. В. Дядюшкіна // Економічний простір. – 2013. – № 74. – С. 73-81.
2. Вікіпедія : вільна енциклопедія [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/>
3. Гаталяк О. М. Ретроспективний аналіз розвитку закладів ресторанного господарства / О. М. Гаталяк, Н. М. Ганич // Вісник Львівського університету. – 2013. – № 43, Ч. 2. – С. 153-161.
4. Даніалі Ф. Дослідження загальних тенденцій ринку ресторанного господарства України / Ф. Даніалі // Економіка промисловості. – 2012. – № 3-4. – С. 29-34
5. Десяткіна І. В. Підходи до організації обліку виготовлення продукції в закладах ресторанного господарства [Електронний ресурс] / І. В. Десяткіна, О.М. Глушук // Міжнародний збірник наукових праць. – № 3 (21), Ч. 1. – Режим доступу : <http://pbo.ztu.edu.ua/article/view/45220/42251>.
6. Дзюба Н. Особливості обліку в закладах ресторанного господарства [Електронний ресурс] / Н. Дзюба // Податки та бухгалтерський облік. – 2007. № 71. – Режим доступу : <http://www.nibu.factor.ua>.
7. Заклади ресторанного господарства. Класифікація: ДСТУ 4281-2004 зі змінами : [затв. Наказом Держспоживстандарту України від 31.03.2004 р. № 59]. – [Чинний від 01.07.2004 р.]. – К. : Держстандарт України, 2004. –11 с. – (Національний стандарт України).
8. Іжевський В. В. Економічна суть інноваційної політики підприємств роздрібної торгівлі та ресторанного господарства / В. В. Іжевський // Вісник Львівської комерційної академії. – 2010. – № 33. – Серія економічна. – С. 149-156.
9. Класифікація видів економічної діяльності : ДК 009:2010 : затв. наказом Держспоживстандарту України від 11.10.2010 р. № 457 [Електронний ресурс]. – [Чинний від 01.01.2012 р.]. – К. : Держспоживстандарт України, 2011. – 56 с. – Режим доступу : <http://www.dkrp.gov.ua/info/842>.
10. Корягін М.В. Аспекти законодавчого регулювання організаційно-правових засад діяльності підприємств ресторанного господарства / М.В. Корягін, М.Я. Черній // Вісник Львівської комерційної академії. 2011. – № 35. – С. 184-189.
11. Кравченко О.М. Використання понятійного апарату класифікації діяльності в сфері ресторанного господарства / О.М. Кравченко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2015. – № 10. – С. 74-78.
12. Міценко Н. Г. Сучасні тенденції типізації закладів ресторанного господарства та перспективи їх ефективного функціонування / Н. Г. Міценко, О.О. Лейзерук, В.В. Добоні // Торгівля, комерція, підприємництво : зб. наук. праць. – 2014. – №16. – С. 58-63.
13. Мыколайчук Л. В. Ключевые особенности развития рынка ресторанного хозяйства в Украине / Л. В. Мыколайчук // Экономика, социология, право : новые вызовы и перспективы : материалы X международной научно-практической конференции, 9-10 октября 2012 г. – М. : Институт стратегических исследований, 2012. – С. 66-70.
14. П'ятницька Г.Т. Ресторанне господарство України: ринкові трансформації, інноваційний розвиток, структурна переорієнтація [Текст] : монографія / Г. Т. П'ятницька. – К. : КНТЕУ, 2007. – 465 с.
15. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994 р. № 4004-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>.
16. Про затвердження Інструкції про Книгу відгуків і пропозицій на підприємствах роздрібної торгівлі та у закладах ресторанного господарства : наказ Міністерства зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України від 24.06.1996 р. № 349 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-96>.

17. Про затвердження методичних рекомендацій щодо забезпечення якості та безпеки товарів і послуг підприємств ресторанного господарства : наказ Міністерства економіки України від 22.07.2008 р. № 295 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uazakon.com/documents>.
18. Про затвердження Правил роботи закладів (підприємств) ресторанного господарства : наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 24.07.2002 р. № 219 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0680-02>.
19. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі алкогольними напоями : постанова Кабінету Міністрів України від 30.07.1996 р. № 854 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws>.
20. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 р. № 1024-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>.
21. Раєвська О.В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі / О.В. Раєвська. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2006. – 496 с.
22. Ресторанне господарство. Терміни та визначення : ДСТУ 3862-99 зі змінами : затв. наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 29.10.2003 р. № 185. – [Чинний від 01.12.2003 р.]. – К. : Держспоживстандарт України, 2004 – 31 с. – (Національний стандарт України).
23. Семенюк Л. В. Основні тенденції розвитку ринку мереж закладів ресторанного господарства, що розташовані на автошляхах України [Електронний ресурс] / Л.В. Семенюк // Ефективна економіка. – 2014. – №11. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua>.
24. Семенюк Л. В. Управління доходами закладів ресторанного господарства, що розташовані на автошляхах України / Л. В. Семенюк // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України : зб. наук. пр. – 2015. – № 1 (111). – С. 137-143.
25. Тарасов І. Ю. Стан та регіональні тенденції розвитку підприємств ресторанного господарства [Електронний ресурс] / І. Ю. Тарасов, К. П. Каленік // Наука і технологія : Крок в майбутнє. – 2009. – Ч. 1. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/6_NiTSB_2009/Economics/41382.doc.htm.
26. Ткаченко Н.М. Товарні втрати в закладах ресторанного бізнесу: Обліково-правовий аспект / Н. М. Ткаченко, А.Л. Цюцяк // Наукові праці. – 2011. – № 40. – С. 150-156.
27. Ткачова С.С. Ресторанний бізнес: основні етапи становлення та розвитку / С.С. Ткачова // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2011. – № 2. – С. 510-519.
28. Трайно В.М. Тенденції ринку послуг ресторанного господарства / В. М. Трайно // Економічний аналіз. – 2010. – №5. – С. 360-363.

«ОРГАНІЗАЦІЯ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА»

Основна література:

1. Байлик С. І. Організація готельного господарства/ С. І. Байлик, І.М. Писаревський; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 329 с.
2. Байлик СИ. Гостиничное хозяйство: учебник/ СИ. Байлик. – 2-е изд. – К: Дакор, 2009. – 368 с.
3. Байлик СИ. Гостиничное хозяйство: проблемы, перспективы, сертификация/ СИ.Байлик. – Х. : Харьк. гос. акад. гор. хоз-ва, 2004. – 332 с.
4. Байлик СИ. Гостиничное хозяйство: организация, управление, обслуживание/ СИ.Байлик. – Х. : Харьк. гос. акад. гор. хоз-ва, 2004. – 344 с.
5. Байлик СИ. Гостиничное хозяйство: оснащение, евроремонт, эксплуатация/ СИ.Байлик. – Х.: Харьк. гос. акад. гор. хоз-ва, 2003. – 298 с.
6. Банько В.К. Будівлі, споруди та обладнання туристських комплексів : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп./ В.К. Банько. – Д. : Акор, 2008. – 328 с.
7. Бойко М.Г. Організація готельного господарства: підручник/ М.Г. Бойко, Л.М.Гопкало. -К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. - 494 с

8. Бойко М. Г. Готельна справа: електронний підручник / М. Г Бойко. – К.: КНТЕУ, 2015.
9. Бойко М., Супрунова Є. Холістичний маркетинг на підприємствах готельного господарства / М. Бойко, Є. Супрунова // Вісник КНТЕУ. – №1. – К. 2013. – С. 55-64.
10. Бородина В.В. Ресторанно-гостиничний бізнес/ В.В. Бородина. – М. : Кн. мир, 2003. – 267 с.
11. Волков Ю.Ф. Интерьер и оборудование гостиниц и ресторанов : ученик / Ю.Ф.Волков. – Ростов н/Д : Феникс, 2004. – 352 с.
12. Мальська М. П. Туристичний бізнес : теорія та практика : підручник для ВНЗ / М. П. Мальська, В. В. Худо ; Міністерство освіти і науки України; Львівський національний університет імені Івана Франка. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 365 с.
13. Мальська М.П., Пандяк І.Г., Занько Ю.С. Організація готельного обслуговування: Підручник / М. П. Мальська, І. Г. Пандяк, Ю. С. Занько. – К. : Знання, 2011. — 366 с.
14. Роглев Х.И. Основи готельного менеджменту: навч. посіб. / Х.И.Роглев. – К. : Кондор, 2005. – 408 с.
15. Сокол Т.Г. Організація обслуговування в готелях і туристичних комплексах/ Т.Г. Сокол. – К. : Альтерпрес, 2009. – 447 с.
16. Туризм и гостиничное хозяйство / под ред. Л.П. Шматько. – Ростов н/Д : МарТ, 2005. – 352 с.
17. Туризм і готельне господарство: підручник / О.А. Агеєва, Д.Н. Акуленок, Н.М. Васильєв, Ю.Л. Васянін, М.А. Жукова. – М. : Екмос, 2004. – 400 с.
18. Уніфіковані технології готельних послуг: навч. посіб./ за ред. В.К. Федорченка, Л.Г. Лук'янова, Т.Т. Дорошенко, І.М. Мініч. – К. : Вища шк., 2001. – 368 с.
19. Управління сучасним готельним комплексом : навч. посіб./ Г.Б. Мунін, А.О. Змійов, Г.О. Зінов'єв та ін.; за ред. С.І. Дорогунцова. – К. : Ліра-К, 2005. – 520 с.

Допоміжна література:

1. Агафонова Л.Г., Агафонова О.Є. Туризм, готельний та ресторанний бізнес: ціноутворення, конкуренція, державне регулювання: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / Київський ун-т туризму, економіки і права. – К.: Знання України, 2002. – 360 с.
2. Анисимов В.М. Кадровая служба и управление персоналом организации: Практическое пособие кадровика. – М. : Экономика, 2003. – 703 с.
3. Апонін В.В., Олексин І.І., Шутовська Н.О., Футало Т.В. Організація і технологія надання послуг. Навч. посібник за редакцією професора В.В. Апоніна. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – 311 с.
4. Банько В.Г. Будівлі, споруди, обладнання туристських комплексів та їх експлуатація / Навчальний посібник. – К. : Центр інформаційних технологій. – 2006. – 292 с.
5. Бакеренко Н. П. Особливості діяльності підприємств готельної індустрії [Електронний ресурс] / Н. П. Бакеренко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.15. – С. 168-176. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvnltu_2013_23.15_30.pdf
6. Білик Е.В. Сучасна енциклопедія етикету: 1000 правил і корисних порад. – Донецьк : ТОВ ВКФ «БАО», 2005.
7. Бойцова М., Піроженко О. Усе про облік та організацію готельного бізнесу. – Харків : Фактор, 2005. – 232 с.
8. Бородина В.В. Ресторанно-гостиничний бізнес: учет, налоги, маркетинг, менеджмент. – М: Книжный мир, 2001. – 165 с.
9. Бочелюк В.Й., Бочелюк В.В. Дозвіллезнавство. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 208 с.
10. Браймер Р.А. Основы управления в индустрии гостеприимства: Пер. с англ. – М.: Аспект Пресс, 1995.
11. Волков Ю.Ф. Введение в гостиничный и туристический бизнес. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2003. – 348 с.
12. Волков Ю.Ф. Технология гостиничного обслуживания. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2003. – 384 с.

13. Виноградная, Е. Клиент всегда прав, так ли это? / Е. Виноградная // ОТЕЛЬЕР & РЕСТОРАТОР. – 2013. – № 6. – С. 52-53.
14. Гаврищук, М. Как сохранить и приумножить клиентуру / М. Гаврищук // Гостиничное дело. – 2013. – № 1. – С. 28-33.
15. Годунова, А. Доверяй, но проверяй: контроль выселения гостя из номера / А. Годунова // Академия гостеприимства. – 2015. – № 3/4. – С. 12–16.
16. Довідник нормативних документів у сфері охорони праці, пожежної безпеки, гігієни праці та соціального страхування від нещасних випадків. ПП «РК» «Вектор». – Київ, 2009. – 244 с.
17. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу: Навч. посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
18. Ефимова О.П., Ефимова Н.А. Экономика гостиниц и ресторанов. – М.: Новое знание, 2006. – 392 с.
19. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про туризм» від 18 листопада 2003 р. № 1282-IV // Нормативно-правові акти України з питань туризму. – К.; Атака, 2004. – С. 3-29.
20. Лук'янова Л.Г., Дорошенко Т.Т., Муніч І.М, Уніфіковані технології готельних послуг/ За ред. проф. В.К. Федорченка. – К.: Вища школа, 2001. – 237 с.
21. Ляпина И.Ю. Организация и технология гостиничного обслуживания: Учебник для начального профессионального образования. – М. : Академия, 2002. – 208 с.
22. Нечаюк Л.І., Нечаюк Н.Н. Готельно-ресторанний бізнес: менеджмент. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 346 с.
23. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: Навч. осіб.-2-е вид., перероб. І доп. – К.: Знання, 2006.
24. Роглев Х.И. Основы готельного менеджменту: Навч.посіб. – К. : Кондор, 2005. – 408 с.
25. Роглев Х.Й., Маркелов В.М. Організація обслуговування в готельних комплексах. – К.: КУТЕП, 2004. – 174 с.
26. Сорокина А.В. Организация обслуживания в гостиницах и туристских комплексах: Учеб. пособие. – М.: Альфа-М; ИНФРА-М, 2006. – 304 с.
27. Ткаченко Т.І., Гаврилюк С.П. Економіка готельного господарства і туризму / Навч. посіб. – К.: КНТЕУ, 2005. – 179 с.
28. Травин В.В., Дятлов В.А. Менеджмент персонала гостиничного комплекса. – 2-е изд. – М.: Финпресс, 2000. – 203 с.
29. Туризм и гостиничное хозяйство/ под ред. Л.П. Шматько. – М.: Ростов-на-Дону: МарТ, 2004. – 346 с.
30. Туризм и гостиничное хозяйство/ под ред. Чудновского А.Д. – М.: Тандем, 2003. – 447 с.
31. Уніфіковані технології готельних послуг: Навч. посібник / За ред. В.К.Федорченко. – К.: Вища шк., 2001. – 327 с.
32. Уокер Дж. Введение в гостеприимство: Учебн. пособие. / Пер. с англ. -2-е изд. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 463 с.
33. Управління сучасним готельним комплексом: Навч. посіб./ За ред. члена-кор. НАН України, д.е.н. проф. Дорогунцова СІ. – К.: Ліра-К, 2005. – 520 с.
34. Федорченко В.К., Дьорова Т.А. Історія туризму в Україні. – К.: Вища школа, 2002. – 195 с.
35. Филипповский Е.Е., Шмарова Л.В. Экономика и организация гостиничного хозяйства. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 174 с.
36. Цивільний кодекс України: Офіційний текст/ Міністерство юстиції України. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 464 с.
37. Чорненька Н.В.Організація туристичної індустрії: Навчальний посібник. – К.: Атака, 2006.
38. Шаповал М.І. Основи стандартизації, управління якістю і сертифікації: Підручник.-3-є вид., перероб.і доп. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2002.
39. Яковлев Г.А. Экономика гостиничного хозяйства: Учеб. пособие. –2-е изд., перераб. и доп. – М.: РДЛ, 2006. – 328 с.

Інформаційні ресурси

1. Все гостиницы Украины. [Электронный ресурс] – Режим доступа: [Http://www.all-hotels.com.ua](http://www.all-hotels.com.ua)
2. Все гостиницы Украины. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.ukraine-hotel.com>
3. Гостиницы Украины. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <Http://www.ukrhotels.net>
4. Каталог сайтов - турфирмы, гостиницы, отели, пансионаты, санатории. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <Http://infotravel.com.ua>
5. Сайт Державного комітету статистики України. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Сайт Державної служби туризму і курортів. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.tourism.gov.ua>
7. Справочные системы Украина промышленные гостиницы. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <Http://www.all-biz.info>
8. Tourism Highligts. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.unwto.org>